

BESZÁMOLÓ
A MAGYAR BANKSZÖVETSÉG
2012. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Budapest, 2013. Március

TARTALOMJEGYZÉK

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	4
1. GAZDASÁGI KÖRNYEZET – A HITELINTÉZETI SEKTOR 2012 ÉVI TELJESÍTMÉNYE	7
2. A BANKI ÜZLETMENETET MEGHATÁROZÓ KERETEK.....	12
2.1 Lakossági üzletág - Lakáshitelezés, Jelzáloghitelezés	12
Végtörlesztés	12
Árfolyamgát (gyűjtőszámla-hitel) 2	12
A 90 napnál hosszabb törlesztési késedelemmel rendelkezők segítése	13
Nemzeti Eszközkezelő Társaság (NET)	13
Állami kamattámogatás	14
Az átlátható árazás biztosítása	14
2.2 Vállalati üzletág, hitelezés	14
Vállalati és KKV hitelezés	14
A mezőgazdaság hitelezése	15
Lánctartozások	15
Önkormányzati hitelezés - az 5000 fő alatti önkormányzatok konszolidációjának feltételrendszere	15
2.3 Pénzügyi tranzakciós illeték, Adózás.....	16
Pénzügyi tranzakciós illeték	16
FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act) fejlemények	17
Egyéb adózási fejlemények	17
2.4 A Pénzforgalom legfontosabb fejleményei	18
A napközi GIRO rendszer (Intergiro 2 – IG2) indulása	18
Alapszámla	19
A bankkártya üzletág fejleményei.....	19
2.5 Bankbiztonság	20
3. JOGSZABÁLYVÁLTOZÁSOK, KORMÁNYZATI ÉS HATÓSÁGI INTÉZKEDÉSEK	21
Az új Polgári Törvénykönyv	21
A Kúria egyoldalú szerződésmódosítással foglalkozó munkaanyaga	21
A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény végrehajtásához kapcsolódó rendelkezések	22
A külföldi hitelintézetek magyarországi fióktelepeivel kapcsolatos jogszabályi értelmezés	22
A KHR projekt végrehajtása	23
Törvény a THM plafonról, a THM rendelet módosítása	23
PSZÁF ajánlások és rendeletek, adatszolgáltatás	24
A SWAP állománnyal kapcsolatos MNB javaslat.....	24
4. AZ MBSZ KOMMUNIKÁCIÓS TEVÉKENYSÉGE	25
Az MBSZ kommunikációjának fő irányai és csatornái	25
Panaszos ügyek, tanácsadás	26
Hitelintézeti Szemle	27

5. NEMZETKÖZI SZABÁLYOZÁS ÉS NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK.....	27
5.1 Prudenciális szabályozás és felügyelet.....	27
Globális szabályozás	27
Prudenciális szabályalkotás az Európai Unióban	29
Az Európai Bankhatóság tevékenysége	31
Az Európai Bankföderáció (EBF) és az IBFed lobbitevékenysége.....	32
5.2 Néhány egyéb szabályozási fejlemény.....	33
Az EBF Pénzforgalmi Bizottsága (Payment System Committee).....	33
Az EBF Lakossági Bankszolgáltatások Bizottsága (Consumer Affairs Committee)	34
5.3 Részvétel az Európai Bankföderáció tevékenységében	35
5.4 Regionális együttműködés: Kapcsolatfelvétel a visegrádi országokkal, a szerb bankszövetséggel, ukrán meghívás.....	35
6. A SZERVEZETI ÉLET FONTOSABB ESEMÉNYEI.....	35
Változások az Elnökségben és a tagságban	35
A kétszintű bankszektor 25. évfordulója	36
Külföldi Bankár Klub.....	36
Kitüntetések.....	36
Új munkacsoportok, munkacsoporti tisztségek.....	36

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A magyar bankok működési feltételei 2012-ben sem voltak kedvezőek. Az ország és így a bankok számára sem volt előnyös a nemzetközi konjunktúra változása. A magyar export szempontjából meghatározó országokban a vártnál lassúbb volt a gazdasági növekedés, elhúzódott és lényegesen nem enyhült az euró-zóna válsága. A külső környezetnek mindössze két, tartósan nem tekinthető pozitív hatású tényezője volt: egyrészt az amerikai és az európai központi bank likviditásbővítő intézkedései, másrészt ezzel összefüggésben is a pénzpiacok bővülő likviditása és hosszabb ideig tartó viszonylagos nyugalma.

A magyar gazdaság teljesítménye is elmaradt a várakozásoktól. Részben a külső piaci környezet, az agrárgazdaságot sújtó aszály, valamint a beruházásokat és a belföldi fogyasztás növekedését visszafogó gazdaságpolitikai intézkedések következtében az év utolsó három negyedévében a gazdasági növekedés recesszióba fordult; az év egészében -1,7 % volt a GDP változása. A hiánycél 3% alatt való tartása és a túlzott deficiteljárás alól való mentesülés érdekében a kormány újabb megszorító intézkedéseket jelentett be: a 2013-ra 50%-kal csökkenteni szándékozott banki különadó teljes összegű fenntartása, valamint a pénzügyi tranzakciós illeték bevezetése 2013-ban a bankszektor számára több mint 400 milliárd forint elvonást jelentenek. Ezeknek az intézkedéseknek sajnos már 2012-ben is voltak hatásai. 2011 decemberében a kormány és a Bankszövetség között létrejött megállapodásban a szektor ugyan jelentős terheket vállalt, annak fejében viszont egy kiszámítható költségvetési terhelés került rögzítésre. A fenti intézkedések a megállapodott feltételeket negligálták. A 2012 február végén lezárult végtörlesztés bruttó 370 milliárd forint veszteséget okozott, amelyből a bankokra jutó rész meghaladta a 260 milliárd forintot. Ezen felül kellett befizetni a 140 milliárd forint nagyságrendű különadót, valamint a 2007 óta évenként esedékes banki (külön) járadék összegét. Mindezekon felül, jelentős, terhet jelentettek az év közben bevezetett jogszabályváltozások alkalmazásának, banküzemi bevezetésének költségei. A szektor relatív terhelése is nőtt azáltal, hogy a bankadó vetítési alapja továbbra is a 2009 évi mérlegfőösszeg volt, miközben ez a mutató azóta évről évre csökken.

A fenti hatások visszatükröződnek a bankszektor 2012. évi teljesítményében. A 2010. évi nulla közeli eredményt követően a bankszektor vesztesége 2011-ben meghaladta a 240 milliárd forintot, 2012-ben pedig a szektor adózás utáni vesztesége mintegy 161 milliárd forint volt, ami az elmúlt tíz év második legrosszabb eredménye a szektor számára.

A hitelintézetek eszközállománya 2012-ben 9,8%-kal csökkent az előző évhez képest, ezen belül 13,3% volt a vállalkozói nettó hitel állomány és 16,3% a háztartási nettó hitelállomány csökkenése. Az előző évhez képest csökkentek a bankok forrásai is. Az ország nemzetközi besorolása továbbra is a befektetésre nem ajánlott kategóriába tartozott, aminek következtében néhány bank minősítése is kedvezőtlenül változott. Az év során folyamatos volt a forráskivonás, a bankok jövedelemteremtő képességének csökkenése, illetve a banki veszteségek azt eredményezték, hogy bankjaink a régióban versenyhátrányba kerültek.

A bankok hitelállományának és forráshelyzetének változása azt eredményezte, hogy a hitel/betét arány 2012 végére 111%-ra csökkent, míg ez az arány 2011-ben 133, 2010-ben 140% volt. A bankok 2012-ben, az egymást követő harmadik évben negatív reál-profitrátát (reál-ROE) realizáltak, ennek mértéke az év végén -11,6% volt. Ezzel a magyarországi bankok három év alatt elveszítették a 2009 év végi reál saját tőkéjük egyharmadát, pontosan 29,6%-át.

Ezekkel a folyamatokkal párhuzamosan a bankok hitel portfóliója is sérülékeny maradt. A 90 napon túli késedelmes hitelek aránya a részvénytársasági hitelintézeteknél az év végén 14,8% volt, ezen belül 17,2% volt a vállalati és 16,2% a lakossági ilyen típusú késedelmes hitelek aránya. A lakossági deviza alapú hitelek esetében a 90 napon túli késedelmes arány 19,3% volt. A

lakossági hitelportfoliók minőségét befolyásolta a forint árfolyamának gyengülése, a hitelkamatok emelkedése, a végtörlesztés és a munkanélküliség.

A magyar bankszektor a nehéz működési feltételek ellenére is stabil, a bankok tőke-megfelelési mutatója az év végén 15,7% volt. Már említettük, hogy a bankszektor regionális versenyképességének romlása részben azt eredményezte, hogy a közvetlen külföldi források a bankszektorban csökkentek és folyamatos volt az anyabanki forráskivonás. Ez a forráskivonás mindemellett a hitelezési aktivitás kereslethiány miatti zsugorodását tükrözte. Ugyanakkor a külföldi tulajdonú bankok anyabankjainak tulajdonosi felelősségét mutatja, hogy az év során jelentős mértékű volt a leánybankoknak adott tőkejuttatás. (A saját tőke 8,4%-kal nőtt.)

A lakossági üzletágban 2012-ben is a hitelezéssel, hitelállománnyal kapcsolatos kérdések voltak meghatározóak. Az év elején még erőteljesen éreztette hatását a végtörlesztés, ami nem csak jelentős veszteségeket okozott, hanem a bankok tartósan jól törleszteni képes és így jövedelmet generáló ügyfélkörét szüntette meg. Továbbra is elérhető volt, hatályában pedig meghosszabbodott az árfolyamgát rendszer, érvényben volt a 90 napnál hosszabb törlesztési késedelemmel rendelkezők kötelező segítése, bővült a Nemzeti Eszközkezelő Társaság ingatlanvásárlási jogosultsága. Fentiekén túl több lépésben módosult a nehéz helyzetbe került deviza hitelek helyezett segítő állami kamattámogatás rendszere. A jelzálog fedezetű hitelezés terén áprilisban életbe lépett az átlátható árazást előíró jogszabály, amelynek értelmében kölcsönt csak fix kamatra vagy referencia kamathoz igazodóan lehet nyújtani.

Betéti oldalon a lakosság megtakarítási képessége és hajlandósága 2012-ben is alacsony volt, a háztartási betétek 1,2%-kal csökkentek, miközben a bankok számára a külső forrásbevonás lehetőségeinek szigorodása miatt felértékelődtek a belföldi megtakarítások. Ügyfelek megtartása érdekében tartósan reálkamatot fizettek a betétek után, de ezt a helyzetet is nehezítette, hogy az állam magas hozamú kötvények kibocsátásával versenyt támasztott a bankoknak.

A vállalati hitelállomány immár harmadik éve évről-évre csökken, az elmúlt évben több, mint 13%-kal zsugorodott. 2012-ben is folytatódott a kis- és középvállalatok hiteleinek minőségromlása. A vállalkozói betétek az év során 0,4%-kal csökkentek.

Az elmúlt év egyik legfontosabb fejleménye volt az 5000 fő alatti önkormányzatok hiteleinek konszolidálását előíró törvényi szabályozás. A gazdasági környezet mellett a bankok működését jelentősen befolyásolta a törvényi rendelkezések és jogszabályváltozások nagy száma, esetenként elegendő időt sem hagyva a bevezetésre. Ezek egy része a lakossági deviza alapú hitelek kezelését érintette, amelyekhez csatlakoztak a PSZÁF vonatkozó, többségükben fogyasztóvédelmi jellegű ajánlásai. Változtak a csődeljárásról és felszámolási eljárásról rendelkező törvények, módosításra került a THM rendelet, a Kúria pedig részletes munkaanyagban foglalta össze az egyoldalú szerződésmódosítással kapcsolatos állásfoglalását. A pénzügyi tranzakciós illeték bevezetéséről szóló törvény két fordulóban is módosult, jelentős banki szakértői kapacitásokat lekötve. Úgyszintén jelentős feladatot adott az új Polgári Törvénykönyv véglegesítése során a banki közösség érdekeit képviselő javaslatok érvényre juttatása.

A pénzforgalom kiemelkedő jelentőségű fejleménye, hogy megfelelő előkészítés után 2012 júliusában megkezdte működését a többszöri napközbeni elszámolást biztosító bankközi GIRO rendszer. A bankközi térben az átutalás az európai pénzforgalomban fokozatosan terjedő és 2014-től az euró zónában kötelező SEPA szabványok szerint bonyolódik. Az EU Bizottság ajánlásának megfelelően önszabályozás keretében bevezetésre került az alapszintű pénzügyi szolgáltatásokat nyújtó alapszámla. Ennek előkészítéséhez a Magyar Bankszövetség is ajánlást bocsátott ki, amelyhez minden jelentős lakossági bank csatlakozott, így az ország egész területén elérhetővé vált az olcsó alapszámla.

A nemzetközi szabályok a magyar bankszektor rövid és hosszabb távú tevékenységét is alapvetően meghatározzák és befolyásolják. A jelentés részletes tájékoztatást ad a globális szabályozás irányairól, mindenekelőtt a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság tevékenységéről, illetve az Európai Unióban folyó prudenciális szabályalkotásról; egyebek mellett az európai bankunió létrehozásának helyzetéről, az Európai Bankhatóság tevékenységéről. Ezentúl kitér az Európai Bankföderáció lobbitevékenységére, annál is inkább, mivel a föderáció munkájában a Magyar Bankszövetség is aktívan részt vesz és munkánkhoz az elmúlt évben is több esetben konkrét támogatást, segítséget és tájékoztatást kaptunk az EBF-től.

A Magyar Bankszövetség az előzőekben összefoglalt környezetben és kedvezőtlen feltételek mellett fejtette ki érdekvédelmi tevékenységét. Fő törekvésünk a konszenzus alapján történő döntéshozatal, a bankok számára kedvezőtlen hatások mérséklése volt. Folyamatos szándékunk volt a kormányzati kapcsolatok szakmai egyeztetések útján történő rendezése. Az év második felében olyan kormányzati döntések születtek, amelyek negligálták a korábbi Megállapodásunkat, ami a bankszövetségi-kormányzati kapcsolatokban is irányváltást tett szükségessé. Az átfogó kormányzati megállapodásra való törekvés mellett és helyett előtérbe került az egyes témákra vagy projektekre történő összpontosítás.

A Bankszövetség szervezeti élete is eseménydús volt. A nehéz körülmények ellenére is lényegében változatlan maradt a Szövetség tagsága. A szakmai munka gerincét az elmúlt évben is a Bankszövetség által koordinált bizottságok és munkacsoportok adták, amelyben tagbankjaink legjobb szakértői vettek részt. A változó igényeknek megfelelően alakultak új munkacsoportok, amelyek közül ki kell emelni a Magas Szintű Munkacsoportot, amelyben tagbankjaink delegált vezérigazgatói képviselték érdekeinket a Kormányzattal folytatott tárgyalásokon.

A szakmai munka elismerése és a közösségi érdekek érvényesítése érdekében kifejtett tevékenység elismerése végett a Bankszövetség megalapította az Aranykaptár Kitüntetést és Díjat. A kétszintű bankrendszer negyedszázados évfordulója alkalmából a kitüntetések átadása mellett kiadásra került egy rangos tanulmánykötet és egy hitelintézeti fogalomtár is.

1. GAZDASÁGI KÖRNYEZET – A HITELINTÉZETI SZEKTOR 2012 ÉVI TELJESÍTMÉNYE

1. NEMZETKÖZI KITEKINTÉS Az IMF szerint a világ-GDP 2012-ben 3,3%-kal, 2013-ban 3,6%-kal bővül, ez nagyjából megfelel az elmúlt 30 év átlagának. A fejlett országok 1,3-1,5%-os üteme több, mint 1%-ponttal lassabb, mint a három évtizedes átlagos növekedési ütemük, a fejlődők 5,3-5,6%-os üteme pedig több, mint 0,5%-kal gyorsabb, mint harminc éves átlagos növekedési ütemük. A nagyobb országok közül 2013-ban Olaszország és Spanyolország marad recesszióban, de az U.K, az €-zóna és az E.U. GDP-je 2013-ban már nem csökken tovább, jellemzően 1% körüli ütemben nőnek, (mint Japán is). Az USA GDP-je a fejlett országok átlagánál jobban, 2,1%-kal bővül. A fejlődő országokon belül 2013-ban az ázsiai országok 7,2%-kal, a latin-amerikai országok 3,9%-kal, a közép-kelet-európai országok 2,6%-kal bővülnek. 1990-2012 között az ikerdeficités túlfogyasztó fejlett országokat az ikerszufficités fejlődő országok finanszírozták, miközben a fejlett/fejletlen egy főre eső GDP arány megfeleződött.
2. A magyar gazdaságban 2012-ben a GDP 1,7%-kal csökkent. A további részletes KSH adatok a jelentés készítésekor még nem álltak rendelkezésre, így az első III. negyedév adatait kellett használnunk. A magyar beruházás 2007-hez képest 2012. III. negyedévben a versenyszférában 10%-kal, a költségvetési szférában 23,1%-kal, a nemzetgazdaságban 18,6%-kal csökkent. A foglalkoztatottsági ráta 1,1%-ponttal 51,4%-ra emelkedett, míg a munkanélküliségi ráta 0,3%-ponttal 10,4%-ra csökkent 2012. július-szeptemberben az előző év azonos időszakához képest, így 113 ezer fővel (3935,5 ezer főre) nőtt a foglalkoztatottak száma. A (családi kedvezményekkel korrigált) reálkereset 3,6%-kal csökkent 2012. I-III. negyed-évében az előző év azonos időszakához képest. 2012. július-szeptemberben a fogyasztás 3,9%-kal csökkent az előző év azonos időszakához képest, ez nem kisebb, mint a PIIGS országok fogyasztáscsökkenésének átlaga. Az egy főre eső reálkereset 3,5%-kal csökkent. 2011-12-ben az euróban számolt magyar export évente átlagosan 2,3%-kal nőtt, épp annyival, mint amekkora az Eurózóna fogyasztói- illetve ipari termelői árindexének 2012. októberi növekedése. A magyar kivitel tehát reálértékben második éve stagnál, a bevétel növekedése döntően az áremelkedésből származik. A 2012. októberi ipari termelés a 2010. októberi szinten áll. 2011. októberhez képest 2012. októberben a szezonálisan és naptárhatással kiigazított ipari termelés -3,8%-kal csökkent. Az összes értékesítés 2,6%-kal (ezen belül a belföldi célú értékesítés 5,7%-kal, az exportcélú értékesítés 0,7%-kal) csökkent. A 2012. január-októberi építőipari termelés 2011. január-októberéhez képest -3,8%-kal csökkent, de 2012. második felét egyfajta élénkülés jellemezte. Az előző év azonos időszakához képest 2012. júliusban +7%-kal, augusztusban -4,3%-kal, szeptemberben +5,3%-kal változott a (szezonálisan és munkanappal kiigazított) építőipari termelés.
3. A magyar hitelintézeti rendszer 2012-es teljesítménye mind az eszközállomány gyarapodása, mind az elért eredmények szempontjából (bankok: -161 mrd HUF-os adózott eredmény, szövetkezetek: +9 mrd HUF) az elmúlt évek egyik legrosszabbika volt.
4. A HITELINTÉZETEK ESZKÖZÁLLOMÁNYA. (2012. december 31-én a 2011. december 31-i állományhoz képest 9,8 %-kal zsugorodó eszközállomány, 13,3%-kal zsugorodó vállalkozói nettó hitelállomány, 16,3 %-kal zsugorodó háztartási nettó hitelállomány, amelyet alig ellensúlyoz az értékpapírok állományának 11,6%-os emelkedése,) Az 5000 főnél kisebb önkormányzatok hiteleit az állam 2012-ben átvette.

1. táblázat: A hitelintézetek összes eszköze 2000-2012 Mrd HUF-ban

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Pénztár és elszámolási számla.	689	644	491	505	782	759	765	917	673	626	694	734	887
Forgatási. célú értékpapír	580	487	458	912	890	933	1283	2113	2570	4340	3328	3408	4026
Befektetési. céllal. v. értékpapír	740	1004	1059	1534	1508	1627	1631	1831	2922	3 189	3793	4084	4389
Értékpapírok összesen	1320	1491	1517	2 446	2398	2560	2914	3944	5491	7529	7121	7492	8415
Jegy-i., bankközi betétek	1528	1476	1445	1391	1745	2391	2681	1940	2175	2382	2275	2594	1872
ebből: jegybanki betétek		492	643	425	543	1307	1219	468	827	472	452	889	630
bankközi betétek		984	802	966	1203	1084	1462	1472	1347	1910	1823	1705	1241
Hitelek (nettó állomány)	4323	4905	6097	8523	9977	11935	14223	17319	20979	19791	19911	19423	16226
ebből: vállalkozások hitelei	3076	3176	3284	4154	4772	5433	5994	6923	7456	6958	6745	6596	5777
háztartások hitelei	429	677	1204	2265	2914	3712	4613	5847	7536	7519	8093	7647	6497
Vagyoni érdekeltségek	192	156	197	257	248	292	500	555	638	651	686	730	737
Aktív kamatelhátralások	117	109	114	184	249	241	234	299	505	460	427	462	464
Egyéb. aktív elszámolás., és egyéb. eszközök.	71	90	144	186	241	268	521	671	959	661	509	939	739
Saját eszközök	187	169	192	268	326	404	589	688	642	591	600	627	590
Eszközök összesen	8427	9040	10196	13759	15965	18850	22428	26334	32063	32691	32223	33002	29929

Forrás: PSZAF adatok alapján szakértői becslés

5. A HITELINTÉZETEK STRUKTÚRÁJA. Az elmúlt 4 évben valamelyest módosult a hitelintézeti szektor belső szerkezete, az összes eszköz tekintetében a bankok 91%-os súlya 88%-ra csökkent, a fiókok 4%-ról 6%-ra, a szövetkezetek 5%-ról 6%-ra nőttek. A hitelek ehhez hasonlóképpen változtak, a banki részarány csökkenés a fiókok nagyobb-, a szövetkezetek kisebb bővülésével járt együtt.
6. AZ ESZKÖZÁLLOMÁNY ZSUGORODÁSÁNAK JELLEMZŐI ÉS HATÁSA. A pénzügyi mélységet az összes eszköz GDP-hez viszonyított arányával mérve láthatjuk, hogy 2000-2009 között 64%-ról 128%-ra növekedett (megduplázódott), majd 2009-től kezdve gyors ütemben csökken, 2009-12 között 128%-ról 106%-ra esett. Ha az ügyfélhitelek felhasználásával mérjük a pénzügyi mélységet ugyanezt a képet kapjuk, a pénzügyi mélység erős visszaesését éppen 2012-ben tapasztalhatjuk. (összes eszköz esetén 12%-pontos csökkenés, ügyfélhitelek esetén 8%-pontos csökkenés 2011-12 között.) A GDP arányos háztartási hitelek a 2000 évi 3%-ról 30%-ra emelkedtek 2010-re, majd 2012-re 23%-ra csökkentek. A 2008 utáni növekedés döntőrészt nem új hiteleknek, hanem a meglévő deviza hitel állomány átárazódásának kö-

vetkezménye a romló HUF/CHF miatt. A vállalkozói hitelállomány/GDP 2000 évi 23%-ról 2008-ra 28%-ra nőtt, majd 2008-2012 között 20%-ra csökkent. (Ezen belül 2012-ben 4%-pontot csökkent.) A vállalkozói hitelek zsugorodása egyúttal azt is jelenti, hogy csökken a gazdaság tőkeállománya.

2. táblázat: A pénzügyi mélység alakulása 2000-2012 között

	összes esz- köz/GDP	ügylélhitel/GDP	vállalkozói hitel/GDP	háztartási hitel/GDP
2000	64%	27%	23%	3%
2001	60%	26%	21%	4%
2002	60%	26%	19%	7%
2003	73%	34%	22%	12%
2004	77%	37%	23%	14%
2005	86%	42%	25%	17%
2006	95%	45%	25%	19%
2007	105%	51%	28%	23%
2008	121%	56%	28%	28%
2009	128%	56%	27%	29%
2010	121%	56%	25%	30%
2011	118%	51%	24%	27%
2012	106%	43%	20%	23%

Forrás: KSH és PSZAF adatok alapján szakértői becslés

A közgazdaságtudomány ortodox vonulatának jelen álláspontja szerint zsugorodó tőkeállomány néhány év átlagában a GDP zsugorodásával jár együtt. Ha a fenti adatokat átalakítjuk, azaz a reálhitelek változásának és a reál GDP változásának 2 éves csúszó átlagait ábrázoljuk, akkor azt nyerjük, hogy a „magyar GDP átlag évi 1,5%-kal nő + a vállalati hitelállomány változásnak 0,226-szörösének megfelelően változik”. Számpéldával illusztrálva, ha a vállalkozói reálhitel állomány nem változik, akkor a GDP 1,5%-kal nő. Ha a vállalkozói reálhitel állomány +4 %-kal nő, akkor a GDP 2,5%-kal nő, ha a vállalkozói reálhitel állomány 12%-kal csökken, akkor a GDP 1,5%-kal csökken.

7. A HITELINTÉZETEK FORRÁSÁLLOMÁNYA ÉS A HITEL/BETÉT ARÁNY ALAKULÁSA. A 2012. december 31-én 2011. december 31- összes forráshoz képest 9,8%-kal zsugorodó állomány belső megoszlása rendkívül egyenetlen volt. A saját tőke +8,4%-kal nőtt, a betétállomány alig mozgott (+0,3%), de ezen belül a vállalkozói betétek 0,4%-kal, a háztartási betétek 1,2%-kal csökkentek. Az összesen 3073 Mrd HUF forráscsökkenés nagy részét két tétel tette ki. A bankközi betétek 28,0%-kal csökkentek, aminek összegszerű hatása -1448 Mrd HUF; a felvett hitelek 26,5% - kal zsugorodtak, ami -1058 Mrd HUF-ot tett ki.

3. táblázat: Hitelintézetek forrásai Mrd HUF-ban 2001-12

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Betétek	6056	6660	8086	8837	10029	11403	12217	13823	13942	13749	14586	14625
ebből: vállalkozói betétek	1716	2046	2369	2483	2790	3568	3622	3787	3785	4104	4387	4371
háztartások betétei	3173	3389	4575	5105	5665	5930	6321	7191	7579	7365	7782	7689

Bankközi betétek	752	726	1245	1462	2133	2815	4244	5641	5876	6106	5933	4485
Felvett hitelek	697	796	1390	1795	2152	2462	3230	4409	4705	4466	4540	3482
Hitelezői jogot meg- testesítő értékpá- pírok	158	459	1098	1483	1765	2030	2441	3024	3118	3288	3099	2810
Passzív kamatelha- tárolások	55	68	142	220	192	214	299	523	450	385	412	449
Egyéb passzív el- számolások	340	360	348	511	641	962	976	1406	1043	1445	1659	1113
Hátrasorolt kötele- zettségek	126	131	179	190	279	550	612	650	670	0	0	0
Céltartalék	90	108	141	134	143	185	206	242	233	189	236	205
Saját tőke	767	888	1130	1334	1516	1806	2109	2343	2653	2594	2538	2761
Források össze- sen	9040	10196	13759	15965	18850	22428	26334	32063	32691	32223	33002	29929

Forrás: PSZAF alapján szakértői becslés

A hitel/betét arány úgy alakult 2001-2012-ben a hitelintézeteknél, hogy 2001-04-ben a hitelek kellően finanszírozottak voltak hazai betétekkel és saját tőkével (81%-113% körüli hitel betét arány), majd 2005-08 között az arány a hitelexpanzióval együtt felszaladt 119%-ról 152%-ra, végül a válságot követően fokozatosan visszasüllyedt 111%-ra.

4. táblázat: Hitel/betét arány a hitelintézeteknél

Mrd HUF	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Betétek	6056	6660	8086	8837	10029	11403	12217	13823	13942	13749	14586	14625
Hitelek	4905	6097	8523	9977	11935	14223	17319	20979	19791	19911	19423	16226
Hitel/Betét	81%	92%	105%	113%	119%	125%	142%	152%	142%	145%	133%	111%

Forrás: PSZAF alapján szakértői becslés

8. A banki nyereség alakulásáról. A bankok 2012-ben is (2010. és 2011. után) a harmadik évben negatív reál-profitrátát (Reál-ROE) realizáltak, ezzel 3 év alatt elvesztették 2009. év végi reális sajáttőkéjük közel 1/3-át (29,6%-át).

5. táblázat: A banki eredmények az átlagos eszközállomány arányában 2001-12- között

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kamateredmény	3,9%	4,0%	3,9%	4,0%	3,8%	3,6%	3,2%	2,7%	2,6%	3,0%	3,0%	2,8%
Kamatbevételek	9,0%	8,8%	9,1%	10,4%	8,5%	7,9%	8,2%	8,2%	8,5%	7,2%	7,1%	7,6%
Kamatráfordítások	5,1%	4,8%	5,2%	6,4%	4,7%	4,3%	5,0%	5,5%	5,9%	4,1%	4,1%	4,8%
Nem kamateredmény	1,0%	1,4%	1,6%	1,7%	1,6%	1,6%	1,6%	1,3%	1,9%	0,6%	0,9%	-0,4%
Jutalékeredmény	1,1%	1,3%	1,5%	1,3%	1,3%	1,2%	1,1%	0,9%	0,9%	0,9%	0,8%	0,8%
Osztalék	0,1%	0,1%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,6%	0,2%	0,2%	0,3%	0,2%
P.ü, befektetési szolg. er.	1,9%	0,4%	0,4%	0,6%	0,8%	0,6%	0,8%	0,5%	1,0%	0,7%	0,9%	0,3%
Egyéb nem kamater.	-2,1%	-0,5%	-0,5%	-0,3%	-0,6%	-0,4%	-0,5%	-0,8%	-0,3%	-1,2%	-1,2%	-1,7%
Működési költségek	3,4%	3,6%	3,4%	3,0%	2,9%	2,7%	2,6%	2,4%	2,0%	2,1%	2,0%	2,0%
Értékvesztés és koc-		-0,3%	-0,3%	-0,4%	-0,2%	-0,4%	-0,5%	-0,5%	-1,5%	-1,3%	-2,4%	-0,5%

kázati c.t. vált.												
Szokásos üzl. tev. e.		1,6%	1,8%	2,3%	2,3%	2,1%	1,7%	1,0%	0,9%	0,2%	-0,5%	-0,2%
Rendkívüli eredmény	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	0,0%	0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,2%	-0,2%
Adózás előtti eredmény	1,5%	1,6%	1,8%	2,3%	2,3%	2,2%	1,7%	1,1%	0,8%	0,1%	-0,7%	-0,4%
Adózott eredmény (ROA)	1,2%	1,3%	1,5%	2,0%	1,9%	1,9%	1,4%	0,9%	0,7%	0,0%	-0,9%	-0,6%
Sajáttőke a. adózott eredmény (ROE)		15,5%	17,8%	23,6%	23,3%	22,7%	17,5%	11,3%	9,1%	0,5%	-10,5%	-6,6%
Fogyasztói árvált. előző év=100	109,2	105,3	104,7	106,8	103,6	103,9	108	106,1	104,2	104,9	103,9	105,7
Reál-ROE		9,6%	12,5%	15,7%	19,0%	18,1%	8,8%	4,9%	4,7%	-4,2%	-13,8%	-11,6%

Forrás: PSZAF és MNB alapján szakértői becslés

Az eszközarányos adózott eredmény (ROA) 2012. évi alakulását magyarázó főbb komponensek:

- 1) Kamateredmény (eszközarányos) 2,8% volt, ami 2001-12-es időszak egyik legszűkebb kamat-marzsának felel meg. A 2001-12-es időszak átlagos kamatmarzsa 3,4% volt. A 2011. évi kamatmarzs 3,0%-os volt, 2012-ben 0,5%-ponttal magasabb kamatbevételt és 0,7%-ponttal magasabb kamatkiadást realizáltak a bankok.
- 2) A nem kamateredmény logikailag két részből áll, egyfelől a jutalék - osztalék-befektetés, másfelől az egyéb nem kamateredmény, ami a banki különadót is tartalmazza. A jutalék (0,8%) megegyezett a 2011. évivel, az osztalék (0,2%) elmaradt 0,1%-ponttal a 2011. évitől, míg a befektetés (0,3%) vaskosan (0,6%-ponttal) elmaradt a 2011. évi értéktől. A 2001-12-es átlag 2,1% volt a jutalék – osztalék – befektetés eredménytényezők összegének, 2011-ben 2,0%, addig 2012-ben csak 1,3% teljesült. Az egyéb nem kamateredmény 2012-ben különösen nagy negatív értéket (-1,7%) vett fel, 2011-ben ez -1,2% volt, a 2001-12-es átlag pedig csak -0,8% volt.
- 3) A működési költség mindössze 2,0% volt, éppen annyi, mint 2011-ben, ennél kisebb arányt a magyar bankok még nem értek el. A 2001-2012-es átlag 2,7% volt.
- 4) Az értékvesztés és kockázati céltartalék változás 2012-ben meglepően csekély volt, -0,5%, hasonlóan a válság előtti évek adataihoz, és igen eltérve a 2011-es -2,4%-tól. A 2001-12-es időszak átlagos értéke -0,8% volt.
- 5) A rendkívüli eredmény (-0,2%) megegyezett a 2011. évivel, a 12 éves átlag 0%.
- 6) Az adózás előtti eredmény (-0,4%) összességében magasabb volt, mint 2011-ben (-0,7%), a 2001-12-es átlag +1,2% volt.
- 7) Összességében ROA 2011-ben -0,6% volt, ami magasabb, mint a 2011-es -0,9%, de igencsak eltér a 2001-12-es évek +1,0%-os átlagától.
- 8) A ROE 2012-ben -6,6% volt, ismét csak jobb, mint a 2011-es év -10,5%, de igen elmaradva a 2001-12-es évek +11,3%-os átlagától.
- 9) A fogyasztói infláció 2012-ben 5,7% volt, jelentősen meghaladva 2011-es 3,9%-ot, és meghaladva a 2001-12-es évek 5,5%-os átlagát is. A reál-ROE ennek alapján 2012-ben -11,6% lett, aminél rosszabb értéket csak 2011-ben mutattak a bankok (-13,8%), szemben a 2001-12-es évek +5,8%-os szintén nem túl magas értékével.

2. A BANKI ÜZLETMENETET MEGHATÁROZÓ KERETEK

2.1 Lakossági üzletág - Lakáshitelezés, Jelzáloghitelezés

A bankok számára súlyos veszteségeket okozó 2011. évi végtörlesztés bejelentését követően a Kormány és a Bankszövetség 2011 decemberében Megállapodást kötött a korábbi évek deviza alapú hitelezéséből adódó súlyos problémák kezelésére. Ez a Megállapodás alapvetően meghatározta a 2012. évi lakás- és jelzáloghitelezés kereteit: kedvezőbbé tette az árfolyamgát igénybevételét, egyfajta megoldást dolgozott ki a 90 napon túli késedelembe esett ügyfelek helyzetének a könnyítésére, kiterjedt a Nemzeti Eszközkezelőre vonatkozó törvény módosítására, valamint meghatározott célú forinthitelek állami támogatására.

Végtörlesztés

A minden előzetes konzultációt nélkülöző, egyoldalú intézkedés - amely a piaci árfolyamnál jóval alacsonyabb kényszerárfolyamon tette lehetővé az ügyfeleknek hiteleik törlesztését - a bankoknak hatalmas (370 milliárd forintos bruttó) veszteséget okozva 2012 februárjában lezárult. Min-
tegy 170 ezer, döntően jól törlesztő ügyfél hitele szűnt meg, s ezáltal a bankszféra - az aktuális veszteségéhez hasonló nagyságrendben - elesett mindezen hitelekből származó jövőbeli bevéte-
létől.

A Bankszövetség - miközben jogilag fellépett a végtörlesztéssel szemben - számos technikai jel-
legű kérdésben (pl. végtörlesztésre vonatkozó ügyfél-ígérvény nyomtatványának egységesítése, a veszteség bankadóból történő levonhatóságának számviteli kezelése) segítette tagbankjait a törvényi előírások teljesítésében.

A Bankszövetség 2011. októberben az Alkotmánybírósághoz fordult, kérve a végtörlesztésre vonatkozó rendelkezések (az otthonvédelemmel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXI. törvény) megsemmisítését, majd a törvényi előírások megváltozása miatt a végtörlesztéssel érintett bankok alkotmányjogi panaszt nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz. A panaszbeadvány elkészítéséhez az Elnökség döntésének megfelelően a Bankszövetség szakmai és szervezési segítséget nyújtott. Az Alkotmánybíróság a 2013. február 11-én hozott határozatá-
val elutasította a 2011. évi CXXI. törvény alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére vonatkozó indítványt.

Árfolyamgát (gyűjtőszámla-hitel) 2

A bankok és a kormány megegyezése értelmében az ügyfelek számára még kedvezőbbé váltak a 2011. augusztus 1 óta igénybe vehető konstrukció feltételei, így pl.:

- 3 helyett 5 évre nőtt a könnyített törlesztési időszak,
- egy bizonyos árfolyamszint felett az állam vállalta magára az árfolyamkockázatot,
- az állam és a bank fele-fele arányban átvállalta az ügyféltől a gyűjtőszámlán keletkező tartozás kamatait
- az állam - a fentiekén túl - további kedvezményeket biztosított a közszféra dolgozói szá-
mára.

Mind a kormányzati, mind a banki szakértők azt várták, hogy az érintett, többszáz ezres ügyfél-
kör döntő része él a számukra valós árfolyamvédelmet jelentő lehetőséggel. A számos banki, bankszövetségi népszerűsítő kampány és az állami buzdítás ellenére 2012. év végéig a számba

jöhető ügyfeleknek csak mintegy negyede (110 ezer fő) élt árfolyamgát biztosította könnyítéssel. Az Országgyűlés ezért újabb negyedévvel – 2013 márciusáig - meghosszabbította a konstrukció igénybevételi határidejét.

Az árfolyamgát kapcsán a Bankszövetség számos egyeztetést szervezett tagbankjai szakértői részére, a végre-hajthatóságot segítő törvénymódosítások tárgyában. Ugyancsak aktívan közreműködött a Bankszövetség a törvényhez kapcsolódó rendeletek (a gyűjtőszámla hitelt biztosító állami kezesség, a közszféra dolgozóinak nyújtott támogatások, adatszolgáltatási előírások) előkészítésében.

A 90 napnál hosszabb törlesztési késedelemmel rendelkezők segítése

A Megállapodás értelmében ezen ügyfélkör számára a bankoknak fel kellett ajánlaniuk, hogy fizetőképessé teszik a hitelüket azáltal, hogy azt forintra váltják és elengedik a tartozás negyedét. További segítséget jelenthetett, hogy állami kamattámogatás is járult a konstrukcióhoz. A banki érdekeltséget az biztosította, hogy az elengedett követelés 30%-át le lehetett írni a 2012. évi bankadóból.

Mind az ügyfelek, mind a hitelezők számára bonyolult feladatot jelentett a vonatkozó jogszabály végrehajtása. Az ügyfeleknek úgy kellett a részvételükről dönteni, hogy előre nem tudhatták a devizahitelük átváltási árfolyamát (így a fizetendő törlesztő részletet sem), a bankoknak pedig szembesülni kellett a ténnyel, hogy ezen ügyfélkör döntő hányadán még a 25%-os tartozás-elengedés sem segít, mindezen felül hogy az állami kamattámogatásról szóló rendelet sem készült el időben.

A Bankszövetség számos egyeztetést szervezett tagbankjai részére e témakörben, amelyeken az ügyfelek egyértelmű tájékoztatása, az átalakított hitelekkel kapcsolatban felmerülő költségviselés (pl. közjegyzői díjak), a bankadó-kedvezmény elszámolási módja, ill. az esetleges további követelés-elengedéssel kapcsolatos adózási kérdések (személyi jövedelemadó, illeték és járulékok, valamint társasági adó törvényt érintőek) kerültek megvitatásra.

Nemzeti Eszközkezelő Társaság (NET)

Ugyancsak a 2011 végi Megállapodásnak megfelelően 2012. június 20-ával módosult a NET jogállását és tevékenységét is szabályozó 2011. évi CLXX. törvény. A Bankszövetség korábbi javaslatát figyelembe vevő módosítás eredményeképpen a NET az eredetileg tervezett 5 000 ingatlan helyett 25 000 ingatlant vásárolhat meg 2014-ig a legelesettebb devizaadósoktól. Könnyítést jelent, hogy a NET a lakásokat a kényszerértékesítési kvótára jelöléstől függetlenül is megvásárolhatja. Enyhültek a felajánlásra jogosultság feltételei is, illetve rugalmasabbá vált a Kormány szabályozási mozgástere azzal, hogy a szociális rászorultság kérdését a törvény alacsonyabb szintű jogszabályra, kormányrendeletre utalta. A tárgyban megalkotott kormányrendelet pedig már – egyéb feltételek teljesülése esetén – az egy gyermekesek részére is biztosítja azt a lehetőséget, hogy lakásukat felajánlják a NET-nek. A könnyítések révén emelkedett a NET-nek felajánlott ingatlanok száma, és októberre meghaladta az 1 100-at. A 2012-re tervezett nyolcezeres kvóta azonban az év végére sem teljesült. Az év végéig nem született meg az ahhoz szükséges jogszabály módosítás sem, hogy az ügyletet ne terhelje a végrehajtó jutaléka, illetve költségátalánya.

Gondot jelent, hogy a bankok is nehezen érik el a potenciális ügyfeleket: a jogosultság feltétele ugyanis a legalább száznyolcvan napot elérő vagy meghaladó késedelmes tartozás, az ilyen adósok azonban gyakran már hónapok óta megszakították a kapcsolatot a bankjukkal.

Állami kamattámogatás

Az állam több lépésben is módosította azt a rendeletét, amellyel a nehéz helyzetbe került devizahitelek helyzetén próbált segíteni. Kamattámogatás járt azon hitelekhez, amelyek

- a devizahiteles ügyfél kisebb lakásba költözését segítették elő,
- azon vásárlókat segítették, akik bajba került devizahiteles lakásingatlanát vásárolták meg, ill.
- azon ügyfeleket érintették, akik forintra váltották – tartozásuk 25%-os elengedése mellett - devizahitelüket.

A Bankszövetség számos javaslatot készített a jogalkotó számára annak érdekében, hogy a rendelet az ügyfelek és a bankok számára jobban alkalmazható legyen. Sikertelenül próbált elérni, hogy érdemben növelték a kamattámogatás mértékét, illetve a hitelezhetőséget segítő - a magas banki forrásköltségre tekintettel - megemelték a hitelkamat felső értékét. Az év végén a kormány további - különösen az új- és használt lakások vásárlását segítő - kedvezményeket vezetett be, alapvetően a befagyott lakáspiac megélénkítésének céljával.

Az átlátható árazás biztosítása

Nagy változást jelent a hitelezésben, hogy 2012. április 1-től ingatlanon alapított jelzálog fedezet mellett kölcsönt csak fix kamatra, vagy referencia kamathoz igazodóan lehet nyújtani. A kamaton felül rendszeresen fizetendő kamatjellegű díjat, vagy költséget nem számíthat fel a hitelező. (Kamaton felül nem-rendszeresen fizetendő díjat, költséget évente legfeljebb csak a KSH fogyasztói árindexének mértékében emelhet a bank.)

Fix kamat esetében a kamat 3, 5, vagy 10 évre rögzített és a kamatperiódus vége előtt legalább 90 nappal közzé kell tenni az új kamatlábat.

Referencia kamatnál, forin hitel esetében a BUBOR, vagy az állampapír hozama lehet a referencia-érték, míg devizahiteleknél a nemzetközi piacon használt referencia-érték az irányadó, (pl. LIBOR, EURIBOR).

Az ügyfelek a törvény hatálybalépését követően augusztus 31-ig kérhették, hogy a már meglévő hiteleiket az átlátható árazást biztosító valamelyik formájúvá alakítsa át bankjuk.

2.2 Vállalati üzletág, hitelezés

Vállalati és KKV hitelezés

A 2012-es évben lassuló, de továbbra is folyamatos visszaesést mutatott a hazai beruházások volumenindexe, az első három negyedében 5,2%-kal maradt el a bázisidőszakitól. Ezzel összefüggésben a hazai vállalkozásoknak nyújtott hitelek esetében továbbra is hónapról hónapra je-

lentősebb szerep jut a folyószámlahiteleknek, a cégek forgóeszköz-finanszírozás, illetve a napi kiadások fedezése céljából adósodnak el, a beruházásoknak, így a beruházási hiteleknek minimális szerep jut. A beruházások GDP-hez viszonyított aránya a 2008-as 22,5%-os arányról 2012-re 16% körülire esett vissza.

2012-ben tovább folytatódott a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott hitelek jelentős minőségsoromlása. A PSZÁF statisztikái szerint már csak a kihelyezett állomány 60%-át fizetik pontosan az ügyfelek, továbbá a problémás minősítésű tételek aránya is meghaladta a 22%-ot (2011-ben még „csak” 17% volt az arány). A legrosszabb a kisvállalkozók helyzete, ahol közel 29% a problémás arány.

A mezőgazdaság hitelezése

A 2012-es év egyik kiemelkedő eseménye az új Földtörvény társadalmi vitára bocsájtása volt. A Magyar Bankszövetség úgy ítélte meg, hogy a jogszabálytervezet jelentősen megnehezíti a termelők és különösen a mezőgazdasági üzemek hosszú távú finanszírozását és növeli a hitelezés kockázatát.

Banki szempontból ugyancsak fontos volt a közraktározásról szóló törvény tervezett módosításával kapcsolatos egyeztetések megkezdése. Bár a törvény tervezete közel sem nevezhető komplexnek - s több fontos szakmai javaslatot figyelmen kívül hagy - előremutatónak értékeljük a közraktári biztosíték tervezett bevezetését, a nagykockázatú tárolás fogalmának meghatározását, a művi közraktározás során alkalmazandó éves kibocsátási korlát meghatározását és ennek során az elektronikus védelem preferálását, a közraktár felelősségi körének pontosított értelmezését, valamint a Közraktári Felügyelet szakhatóságként történő bevonását a birtokvédelmi eljárás során.

Lánctartozások

A válság kezdetétől napjainkig az építési beruházások 16 százalékkal estek vissza az EU-ban, míg ugyanez az arány Magyarországon 42 százalék. A lakásépítés visszaesése 70 százalékos, a 2012-es évben legfeljebb a kívánatos 40 ezer lakás egynegyede épült meg. A felújításoknál is hasonló az arány, ott 400 ezer lakás lenne az optimális évente, ehelyett csak 100 ezer újul meg. Az építőipar foglalkoztatottainak száma a válság kezdete óta 280 ezerről 110 ezerre csökkent, a lánctartozás pedig soha nem látott összegre, 400 milliárd forintra növekedett.

A probléma orvoslására közel két éves előkészítés után kerülhet a parlament elé a lánctartozások visszaszorításával kapcsolatos törvényjavaslat. A Magyar Bankszövetség folyamatosan véleményezte, valamint szakmai javaslatokkal, észrevételekkel támogatta az NGM munkáját, különös tekintettel a bankgaranciákra és a Teljesítésigazolási Szakértői Szerv szerepére vonatkozó rendelkezésekkel összefüggésben.

Önkormányzati hitelezés - az 5000 fő alatti önkormányzatok konszolidációjának feltételrendszere

2012-ben a Kormány átalakította az önkormányzatok mindennapi működését rendező törvényeket, valamint a feladatok végrehajtását biztosító előírásokat. A helyi önkormányzás feladatainak újrastrukturálása mellett az önkormányzati gazdálkodás feltételei és módja is megváltoztat-

tásra kerültek. Ennek egyik első lépéseként a Kormány rendezni kívánta az eddigiekben mind a működésüket, mind a fejlesztéseiket segítő, de korábban az állam által nem fedezett kiadásokkal kapcsolatos kötelezettségvállalások sorsát.

Ezen cél elérése érdekében a 2012. évi CLXXXVII. törvény alapján az állam - törlesztési célú támogatásként - egyszeri, vissza nem térítendő költségvetési támogatást nyújtott az 5.000 fő lakosságszámot meg nem haladó települési önkormányzatok és többcélú kistérségi társulások számára a 2012. december 12-én pénzügyi intézmény felé fennálló tartozások teljes kiegyenlítésére. A konszolidáció a december 12-én fennálló teljes adósságállományra (tőke, késedelmes tőke, késedelmes kamat), valamint az ezekhez kapcsolódó, 2012. december 28-ig számított kamatra terjedt ki. A konszolidáció részét képező költségek köre a Kormány és a Bankszövetség között lezajlott egyeztetés alapján került megállapításra. 2012. december 27-i árfolyamon átszámítva az állam összesen 1710 település adósságát vállalta át, amely 74 milliárd forint volt és 3848 db szerződésből eredt.

2.3 Pénzügyi tranzakciós illeték, Adózás

Pénzügyi tranzakciós illeték

2012 egyik legfontosabb bankokat érintő kormányzati intézkedése a pénzügyi tranzakciós illeték 2013. évi bevezetésének előkészítése volt. Az új közteher bevezetését a kormányzat április elején jelentette be. Az illetéket az EU tranzakciós adójától eltérően nem a befektetési termékek forgalmára, hanem a hazai pénzforgalmi ügyletekre kívánták kivetni 0,1%-os mértékkel, plafon alkalmazása nélkül, mely az egyeztetések, illetve makrogazdasági fejlemények eredményeként később módosult. Szintén többször is módosultak a tranzakciós illetékből származó állami bevételekre vonatkozó várakozások, végül a 2013. évi költségvetési törvényben 301 milliárd forint végleges előirányzat szerepelt, amelyből a későbbi módosítások hatását is figyelembe véve várhatóan 260 milliárd forint terheli a bankszektor.

A pénzügyi kormányzattal az egyeztetések május elején indultak az NGM felelős államtitkára és a Bankszövetség elnöksége, majd négytagú magas szintű delegációja között a PSZÁF és az MNB szakértői részvételével. A tárgyalások eredményeként sikerült az illeték tranzakciónkénti összegét 6.000 forint összegben limitálni, továbbá az illeték hatályát egyebek mellett úgy pontosítani, hogy a befektetési szolgáltatásokkal, a bankközi műveletekkel, valamint (részlegesen) a vállalatcsoportok közötti finanszírozással kapcsolatos pénzforgalmak 2013-ban ne képezzék az illeték alapját.

A Parlament által 2012. július 9-én elfogadott tranzakciós illeték törvény értelmezéséről kiigazításának szükségességéről bankszakmai egyeztetéseket tartottunk, s javaslatokat tettünk a módosításra. Javaslataink közül a törvényalkotók többen elfogadtak, és a 2013. január 1-jei hatálybalépést megelőzően 2012 végén két alkalommal is változott a jogszabály.

Az év végi módosításoknál nem a bankszakmai pontosítások jelentették az igazi változtatást, hanem az, hogy a törvényalkotók nemzetközi nyomásra visszavonták a jegybanki műveletekre eredetileg kirótt illetékkötelezettséget és a kieső költségvetési bevételek ellentételezésére az illetékkulcs duplájára (0,2%) nött¹ úgy, hogy a készpénzes tranzakciók - a készpénzfizetés visz-

¹ A 6000 forintos tranzakciós plafon érvényben maradt.

szaszorítását célozva - megkülönböztetetten magasabb (0,3%-os) kulcsot kaptak. Emellett kihirdették, hogy a 2013-ban illetékmentes értékpapír és befektetési ügyleteknél az Európai Unió szinten harmonizált pénzügyi tranzakciós adó irányelv elfogadását követően Magyarországon is életbe lép a közösségi szabály.

2013 elején sikerült elérni a tranzakciós illetékkötelezettség teljesítésére vonatkozó, havi rendszerességű jelentés adattartalmának lényeges szűkítését. Az adóhatóság mindemellett jelezte, hogy az ellenőrzéshez és az adótervezéshez a bevallási nyomtatványban szereplő adatnál több információra van szüksége, így hitelintézeteknek számítaniuk kell a jelentés fokozatos bővítésére.

FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act) fejlemények

A 2011-ben az USA-ban elfogadott törvény arra kötelezi az amerikai szempontból külföldi pénzügyi intézményeket - így a magyar bankokat is -, hogy ügyfeleiket abból a szempontból is azonosítsák, hogy nem USA-illetőségűek-e. Az USA-illetőségűként azonosított ügyfelek adatait pedig évente egyszer át kell adni az USA adóhatóságának, illetve az ehhez történő hozzájárulást megtagadó ügyfeleiktől le kell vonni 30%-os büntető adót. Amennyiben az adott külföldi bank nem közreműködő, úgy a hozzá beérkező amerikai eredetű forrásokból vonják le ezt a büntető adót.

Szuverén államok nem engedhetik meg, hogy a joghatóságuk alá tartozó entitások egy külföldi adóhatóságnak teljesítsenek jelentési és levonási kötelezettséget. Ezért az EU vezető tagállamai kapcsolatba léptek az amerikai kormányzattal annak érdekében, hogy kormányközi megállapodásokkal maguk vállaljanak kötelezettséget arra, hogy - mintegy védőernyőt vonva a bankjaik fölé - az amerikai törvényben előírtakat "belföldiesítsék", azaz saját maguk írják elő a FATCA-nak megfelelő azonosítási szabályok alkalmazását és az azonosítási adatok továbbítását, nem az amerikai, hanem a saját, belföldi adóhatóságuk felé. Ez utóbbi pedig - kölcsönösségi alapon - maga fogja továbbítani az amerikai adóilletőségűek begyűjtött adatait az amerikai adóhivatalnak. Ily módon a bankok mentesülnek a levonási kötelezettség alól, az azonosítás és jelentés pedig a pénzmosási és más szabályokból ismert módon történik majd.

A FATCA követelmények teljesítése a magyarországi pénzügyi intézmények számára is kihívást jelent, és több jogszabályi előírás miatt közvetlenül nem is lehetséges. Ugyanakkor fontos számukra a megfelelés, s annak a lehető legkisebb teherrel járó teljesítése. Ezért javasoltuk a Nemzetgazdasági Minisztériumnak, hogy hazánk is kormányzati szinten állapodjon meg az amerikai társhatóságokkal és kezdeményezzék az USA Treasury-nél és adóhatóságánál a kormányközi megállapodást, és Magyarország is csatlakozzon a FATCA Partnerre váló európai államokhoz.

A FATCA-t érintően több alkalommal egyeztettünk bankszakértői körben, külső tanácsadók bevonásával szakmai napokat tartottunk és a Nemzetgazdasági Minisztériummal is szorosra fűztük együttműködésünk. Javaslatot állítottunk össze a készülő kormányközi egyezmény szempontjaihoz és tárgyaltunk az USA nagykövetsége szakreferenseivel is. A FATCA-val összefüggő fejleményekről továbbra is folyamatosan tájékoztatjuk tagbankjainkat.

Egyéb adózási fejlemények

Az adózást érintően legtöbb kérdés a devizahitel-adósokat megmentő intézkedésekhez, jogszabályi változásokhoz kapcsolódott. Így a végtörlesztés 2012-re áthúzódó veszteségének a banki

különadóban való érvényesítése; a 90 napon túli fizetési késedelemben lévő devizahitelek elengedett részének a magánszemélyt és a kifizetőt terhelő adó, illeték és járulék kezelése; valamint a kormánymegállapodásban lefektetett növekedési paktumhoz kapcsolódó elszámolások részleteinek értelmezése adta a legtöbb feladatot. Az új jogszabályi előírások gyakorlati átültetése során egyértelművé vált, hogy a különadó szabályt ki kell igazítani. Ehhez javaslatokat terjesztettünk a Nemzetgazdasági Minisztériumhoz, melyek nagyobb része beépült a véglegesen kihirdetett törvényszövegbe.

Az áfa csoportra vonatkozó előírások; a magánszemélyeknek év végén kiadandó adóigazolásokkal kapcsolatos eljárás; az illetőségigazolások kezelése; az adóhatóság felé történő adatszolgáltatások; a 3-5 éves időszakot átölelő tartós befektetési szerződésnek a 3. év végén esedékes részkivételhez kapcsolódó szabályai; a nyugdíj előtakarékossági számlák; és a bankkártya szolgáltatások általános forgalmi adója szintén szerepeltek az adómunkacsoport napirendjén.

A kettős adóztatást elkerülő egyezményekkel összefüggésben javaslatot küldtünk a Nemzetgazdasági Minisztériumnak segítve az egyezménykötési szempontok fejlesztését. Így indítványoztuk a helyi iparüzési adónak az egyezményes körbe vonását, illetve a kamatjövedelmek kapcsán azt, hogy a forrás-ország praktikus okból ne vethessen ki forrásadót.

2.4 A Pénzforgalom legfontosabb fejleményei

A napközi GIRO rendszer (Intergiro 2 – IG2) indulása

2012. július 2-án elindult, s azóta is problémamentesen működik a többszöri napközbeni elszámolást biztosító bankközi GIRO rendszer. Az eddigi T+1 rendszer helyett már a tárgynapon jóváírják a kedvezményezett számláján az aznap indított, elektronikusan feladott forint átutalást. A változás révén az átutaló ügyfél 1 nappal tovább rendelkezhet pénze felett. Ez nagy segítség a banki ügyfeleknek, ugyanakkor jelentős többlet feladatot jelent a banki likviditás menedzselésében.

Az új rendszernek perspektivikus jelentősége is van. A bankközi térben az átutalás az európai pénzforgalomban fokozatosan terjedő, s 2014-től az € zónában kötelező SEPA szabványok szerint bonyolódik. (SEPA szabványon az átutalások és beszedések területén az új globális üzenet-szabványok speciális európai alkalmazását értjük.) Banki szempontból ez azt jelenti, hogy az €-átállítás bekövetkeztekor lényegében csak valutanemet kell változtatni.

A vállalati ügyfélkör szempontjából legalább ennyire jelentős e változás, hiszen ha egy vállalat - a forint-fizetésre kidolgozásra kerülő - SEPA szabvány szerint kapcsolja össze belső rendszereit a banki rendszerekkel, akkor gyakorlatilag kézi beavatkozás nélkül, teljesen automatikusan bonyolíthatja pénzforgalmát. Az € átálláskor pedig – a bankokhoz hasonlóan – csak kisebb kiigazításokra lesz szüksége.

Az új SEPA szabvány egyébként a jelenleginél bővebb adattartalom küldését is lehetővé teszi.

A napközi elszámolás bevezetését több évi előkészítő munka előzte meg, amelynek végrehajtására az MNB, a GIRO Zrt., és a bankok részvételével projekt alakult. A nagyarányú fejlesztések mind a GIRO-ban, mind a bankokban ennek keretében történtek. A Bankszövetség apparátusa mind a projekt irányító bizottságában, mind a szakmai munkacsoportokban elősegítette a projekt sikeres megvalósítását.

A napi többszöri elszámolást biztosító GIRO rendszer indítását megelőzően a jegybank véleményezésre bocsátotta a pénzforgalmat szabályozó MNB rendelet módosítási tervezetét, amely számos ponton érintette a heteken belül induló napközi elszámolást. Tagbankjai felkérésére a Bankszövetség élesen tiltakozott a módosítások rossz időzítése ellen, s kérte az IG2-höz közvetlenül nem kapcsolódó módosítások elhalasztását. Az egyeztetések során sikerült elérni, hogy valóban csak a legszükségesebb, az IG2 sikeres indítását nem veszélyeztető, banki végrehajtást segítő, ügyfeleknek előnyös módosítások lépjenek azonnal hatályba. Az IG2-höz közvetlenül nem tartozó változások bevezetési határidejét fél évvel elhalasztotta az MNB.

Alapszámla

Az EU Bizottság által a tagállamoknak címzett ajánlás nyomán felkérést kaptunk az NGM-től, hogy önszabályozás keretében vezessük be az alapszintű pénzügyi szolgáltatásokat nyújtó alapszámlát. Ennek nyomán az e célból felállított munkacsoportunk kidolgozta, az Elnökség pedig kibocsátotta a Magyar Bankszövetség 1/2012. számú Ajánlását az alapszintű szolgáltatásokat nyújtó lakossági fizetési számlákról.

Az Ajánlás nem alkot új alapszámla-fogalmat, e helyett az alapszámlát mint egységes gyűjtőkategóriát vezeti be: az alapszámla definíciójának megfelelő, és az ajánláshoz csatlakozott bankok által ekként definiált számlatermékeket honlapunkon tesszük közzé. Az Ajánláshoz minden jelentős lakossági bank csatlakozott, így az ország egész területén elérhető az olcsó alapszámla. Megjegyzendő, hogy a bevezetés idején több, az alapszámlánál is olcsóbb, akár 0 Ft-os bankszámla is létezett, ám ezek csak bizonyos összegű rendszeres beérkező jövedelem esetén voltak ingyenesek. Mivel vonatkozó EU-ajánlás szerint az alapszámla igénybe vételét nem lehet ilyen feltételhez kötni, az alapszámla "csak" olcsó, de nem ingyenes. (A pénzügyi tranzakciós illeték bevezetése visszaszorította a 0 Ft-os számlákat.)

Az alapszámla-ajánlás kapcsán a kormányzat felé ismételten megfogalmaztuk azt a korábban többször hangoztatott véleményünket, hogy a bankszámla-használat terjedését és ez által a gazdaság kifehérítését az szolgálná igazán, ha - a költségvetésből fizetett illetményekhez hasonlóan - a szociális juttatások és a munkabérek bankszámlára történő átutalással történő teljesítését is törvény tenné kötelezővé.

Az Ajánlás hatályba lépése óta eltelt első kilenc hónapban összesen 21.520 alapszámla megnyitására került sor.

A bankkártya üzletág fejleményei

A 2012-es év több szempontból is érdekes eseményeket hozott a bankkártya-piacon. A Malév 2012. február 3-ai leállása nyomán a hazai piacon először került tömeges alkalmazásra az a kártyatulajdonosokat védő, a nemzetközi kártyatársaságok által előírt, úgynevezett chargeback folyamat, amelynek során a repülőjegy teljes összegét visszaigényelheték a fel nem használt repülőjegyüket bankkártyával vásárló ügyfelek. A mintegy 750 ezer károsult nagyjából harmada fizetett kártyával. A Bankszövetség együttműködésben a tagbankok szakértőivel egységes eljárásrendet alkotott meg, amely gördülékeny ügyintézését tett lehetővé. A bankoknak és a Bankszövetségnek az ügyben tanúsított fogyasztóvédelmi hozzáállását, munkáját a PSZÁF elismerő levélben méltatta. Az ügy fejleményeként ugyanakkor a mai napig le nem zárult vita alakult ki az érintett elfogadó bankok és az utazási irodák között, miután a bankok az utazási irodákkal kötött

kétoldalú szerződések szabályai alapján a kifizetett károkat átterhelték az irodákra, akik ennek jogalapját vitatják, ám ennek ellenére hivatalos, jogi eljárást nem indítottak.

Az év folyamán a bankkártya-piac számottevő fejlődésen ment keresztül. A chipmigráció lényegében teljessé vált - az elmúlt hónapokban az átállást eddig meg nem kezdő hitelintézetek is megállapodtak az ütemezésről, a bankok többségénél pedig immár csak a kártyalejárat/megújítás szab határt annak, mikorra cserélődik le a teljes állomány. (Az ATM-ek és a POS-terminálok már régóta 100 százaléban migráltak.)

A piacon előretörnek az új technológiák – egyre több hitelintézet kezdett hozzá az érintésmentes (contactless) kártyák kibocsátásához, van olyan bank, amely valamennyi új plastikját ellátja már az új, gyorsabb fizetést lehetővé tevő technológiával. Az elmúlt év második felében a kibocsátói oldalon a Visa is beszállt a contactless üzletág fejlesztésébe.

A bankkártyás visszaélésekkel kapcsolatban a Bankszövetség folyamatosan felhívja a figyelmet arra, hogy nemzetközi és európai viszonylatban is rendkívül alacsony a magyar fraud esetek száma, köszönhetően például a magyar találmánynak számító sms-kontrollnak. Kiemelt fontosságúnak tartja, hogy fellépjen azon „tanácsok” ellen, amelyek a megnövekedett bankköltség okán az sms-kontroll szűkítését javasolják az ügyfeleknek. Emellett pedig – látva, hogy a statisztikák szerint a visszaélések zöme már a card not present (on-line) ügyletekre összpontosul - a Bankszövetség több munkacsoport közös kezdeményezésére karácsony előtt külön közleményben hívta fel figyelmet a veszélyre, és adott hasznos tanácsokat az internetes vásárlások biztonságosabbá tételéhez.

December végén egy sajtóhír nyomán derült fény arra, hogy a Visa a Nemzetgazdasági Minisztériumhoz fordulva, a hazai piacról történő kivonulást fontolja a számára hátrányos interchange-díj miatt. Több szakértő véli úgy, hogy a kártyatársaságot saját uniós vállalása szorította hátrányos helyzetbe a magyar piacon. Az NGM felkérésére a Magyar Nemzeti Bank a korábbi, a Gazdasági Versenyhivatallal közös tanulmánya és a múlt év tavaszán aktualizált javaslatcsomagjának szellemében tett javaslatot az IC-díj szabályozására, ám a javaslat pontos részleteit a bankokkal nem egyeztetette. A jelen helyzetben úgy fest, hogy az IC-díj szabályozás és az MNB javaslatcsomagjának többi eleme elválik egymástól, amely a munkacsoport álláspontja szerint roppant agályos. A fentiek miatt a munkacsoport és a Bankszövetség lépéseket tett annak érdekében, hogy szakmai érveink eljussanak a jogszabály-előkészítőkhöz.

2.5 Bankbiztonság

A személy- és vagyonvédelmi, valamint magánnyomozói tevékenységet szabályozó 2005. évi CXXXIII. törvény téves riasztás esetében a távfelügyeleti szolgáltatókat sújtó módosításának korrigálása érdekében a Bankszövetség levelet küldött a Belügyminiszternek. A Belügyminisztérium júniusban e tárgyban egyeztetést kezdeményezett, melyet követően a kérésünknek megfelelően módosították a vitatott jogszabályi rendelkezéseket.

2012-ben a rendőrség és a tagi biztonsági szakértők együttműködésében az ATM fosztogatásokra létrejött két nemzetközi bűnszervezet magyarországi ágát sikerült felszámolni.

3. JOGSZABÁLYVÁLTOZÁSOK, KORMÁNYZATI ÉS HATÓSÁGI INTÉZKEDÉSEK

A lakossági devizahitelek kezelésére vonatkozó, fentebb ismertetett szabályok bevezetésén túl 2012-ben is számos olyan jogszabály, hatósági intézkedés, bírósági munkaanyag született, amely alapvetően meghatározza a magyarországi bankok működési feltételeit, s befolyásolja a működés eredményességét.

Az új Polgári Törvénykönyv

Az Országgyűlés 2013. február 11-én fogadta el az új Polgári Törvénykönyvre vonatkozó javaslatot. Az új polgári kódex létrehozását mintegy 15 évi előkészítő munka és egyeztetés előzte meg. Ebben a munkában a Bankszövetség és a banki jogászok is hosszú időn keresztül aktívan részt vettek. (Észrevételezés, munkabizottságokban részvétel, minisztériumi egyeztetés, külső előadások, fórumok, stb.) Mint ismeretes az előző parlamenti ciklusban az Országgyűlés elfogadta a Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvényt, amely azonban a 2010 tavaszán összeült új Országgyűlés rendelkezése nyomán nem lépett hatályba. Később a Kodifikációs Bizottság átdolgozta a tervezetet, amely a parlamenti vitában még számos, lényeges ponton módosult.

A most elfogadott új Ptk. várhatóan hosszú időre átfogó jelleggel szabályozza a magánjogi viszonyokat és meghatározza a gazdasági jogfejlődést. A törvény 8 könyvben közel négyszáz oldal terjedelmű szabályozást tartalmaz. A Polgári Törvénykönyv részét képezi a családjogi szabályozás és a gazdasági társaságok joga is bekerült a kódexbe.

Az egyeztetés során számos kérdésben sikerült a javaslatainkat érvényre juttatni, de nagyon sok, a hitelintézeti működés szempontjából lényeges kérdésben eltérő megoldást fogadtak el. Ilyen pl. a fiduciárius biztosítékokkal kapcsolatos szabályozás, vagy az egységes új zálogjogi szabályozás. A kötelmi jogon belül a bankokat érintő szerződéstípusokkal kapcsolatban is maradtak fenn aggályok, de a kötelmi jogi rendelkezések a szerződő felek részére széles körben megengedik az eltérés lehetőségét, ezért bízunk benne, hogy az új Ptk. alkalmazása e tekintetben nem lesz túlzottan hátrányos a piaci szereplőkre.

A törvény egy éves felkészülési idő után, 2014. március 15-én lép hatályba. A hatályba lépésig hátralevő időben el kell készíteni, és el kell fogadni a Polgári Törvénykönyv hatályba lépésével kapcsolatos átmeneti rendelkezésekről szóló külön törvényt, és a kapcsolódó jogszabályok módosítását.

A Kúria egyoldalú szerződésmódosítással foglalkozó munkaanyaga

A Kúria elnöke az új bírósági szervezeti törvény rendelkezésének megfelelően joggyakorlat elemző csoportot hozott létre „a fogyasztói kölcsönszerződésben pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételekben szereplő egyoldalú szerződésmódosítás tisztességtelensége” témakörében. A joggyakorlat elemző csoport több hónapi munka után, több tucat ítélet feldolgozását követően egy munkaanyagot bocsátott széles körben szakmai egyeztetésre. A munkaanyag leszögezte, hogy a pénzügyi intézmény érvényesen kikötheti a fogyasztói kölcsönszerződésekre a szerződés egyoldalú módosításának jogát. Ez önmagában nem semmis. Emellett a munkaanyag 8 pontban részletesen elemezte, hogy melyek azok a szempontok, amelyeket a fogyasztói szerződések tisztességtelensége megítélésekor a bíróságoknak vizsgálni kell. A mun-

kaanyag álláspontja szerint nem elegendő, ha a pénzügyi intézmény az ágazati jogszabályok előírásait betartja, emellett a Ptk. tisztességességgel és jóhiszeműséggel kapcsolatos követelményrendszerének is eleget kell tenni.

A munkaanyagról a Bankszövetség munkabizottsági megbeszéléseket tartott és a társ-érdekképviselletekkel (OTSZ, TÉSZ, Jelzálogbank Egyesület, PVOE) összefogva részletes, indokolt észrevételt küldött, több fordulóban. Ezen kívül a munkaanyaggal kapcsolatban a Kúrián szervezett vitanapon is részt vettünk. A munkaanyag tartalmát kisebb módosítással 2012. december 10-én elfogadta a Kúria Polgári Kollégiuma.²

A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény végrehajtásához kapcsolódó rendelkezések

A csődtörvény 2012. év elején hatályba lépett módosításához kapcsolódóan az igazságügyi tárca elkészítette a törvény több végrehajtási rendeletét, amelynek véleményezésében aktívan részt vettünk. Ezek a csőd- és felszámolási eljárások lebonyolítása és a hitelezői igények érvényesítése szempontjából fontos jogszabályok voltak: a felszámoló, vagyonfelügyelő, ideiglenes vagyonfelügyelő elektronikus kijelölésének szabályairól szóló rendelet, a felszámolási eljárásban az adós vagyontárgyainak nyilvános értékesítéséről szóló rendelet, a felszámoló névjegyzékéről szóló rendelet, a felszámolási eljárásban az adós vagyontárgyainak elektronikus értékesítéséről szóló rendelet, a felszámolási eljárásban közzétételre kerülő végzésekkel kapcsolatos rendelet.

A külföldi hitelintézetek magyarországi fióktelepeivel kapcsolatos jogszabályi értelmezés

A Kúria 1/2012. számú Polgári jogegységi határozata nyomán szükségessé vált az EGT tagállamban bejegyzett külföldi vállalkozás pénzügyi fióktelepének helyzetére vonatkozó szabályozás módosítása. A jogegységi határozat kimondta, hogy a külföldi székhelyű vállalkozások magyarországi fióktelepeiről és kereskedelmi képviseleteiről szóló 1997. évi CXXXII. törvény szerinti, EGT államban székhellyel rendelkező vállalkozás magyarországi pénzügyi fióktelepe nem rendelkezik perbeli jogképességgel. A jogegységi határozat kiadására azért került sor, mert a jogi szabályozás és a joggyakorlat nem volt egyértelmű illetve egységes a tekintetben, hogy az Ftv. 24.§(3) bekezdése szerinti fióktelep rendelkezik-e perbeli jogképességgel, hasonlóan az általános fióktelephez. Egyes bíróságok eltérő tartalmú ítéleteket hoztak e kérdésben. A jogegységi határozat szerint az EGT államban bejegyzett pénzügyi fióktelep az alapítója nevében, képviseletében jár el, nincs perbeli jogképessége, csak az alapítót képviselheti a perben. A probléma nemcsak a hitelintézeti fióktelepeket, hanem a biztosítói, pénzforgalmi és befektetési szolgáltatói fióktelepeket is súlyosan érinti.

A törvény módosítását a Bankszövetség a MABISZ-szal és a Befektetési Szolgáltatók Szövetségével együtt kezdeményezte. Sajnálatos módon a 2012. évi CLI. törvény úgy módosította a külföldi vállalkozások magyarországi fióktelepeinek jogállását, hogy a fióktelep a gazdasági forgalomban a saját nevében és az őt létrehozó külföldi vállalkozás nevében egyaránt eljárhat. Ez véleményünk szerint nagyfokú jogbizonytalanságot kelt és fogyasztóvédelmi szempontból is aggályos. Az új rendelkezések ellentmondásaira levélben hívtuk fel a Nemzetgazdasági Minisztérium fi-

² 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény a fogyasztói kölcsönszerződésben pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételekben szereplő egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségéről

gyelmét, s a területet felügyelő helyettes államtitkártól személyes konzultáción ígéretet kaptunk, hogy az ügyben ismételten megkeresik az Igazságügyi tárcát.

A KHR projekt végrehajtása

2012 közepére sikeresen befejeződött a Bankszövetség KHR projektje, amelynek eredményeképp a KHR-ből, a korábbi negatív hiteladatok mellett a lakossági ügyfelek teljes hiteltörténetét is le lehet kérdezni. Ezzel nagymértékben javult az adósok hitelképességének megítélhetősége.

Miután az előző év során elértük a kapkodó módon létrehozott KHR törvény módosítását, 2012 folyamán a végrehajtás került a munka fókuszába. A projekt bankszakmai munkacsoportja a rendszer üzleti/jogi kérdéseivel foglalkozott és mintegy 70 kérdésben dolgozott ki a KHR-t alkalmazók számára értelmezési ajánlásokat, illetve legjobb gyakorlatokat (best practice). A legfontosabb kérdések az ügyfél adatlekérdezéshez való hozzájárulását és a bevitt adatok lekérdezés szempontjából megfelelő szerkezetét érintették. Ezek tisztázását követően a munka középpontjába az ősfeltöltés (a törvény hatálybalépése előtt keletkezett hiteladatok feltöltése) került. Végeredményképp a korábban nyilvántartott 1,7 millió darab lakossági hitelszerződés 8,5 millióra nőtt, míg a korábbi 900 ezer fő helyett 4,8 millió természetes személy hiteladatait tartalmazza a KHR. (A vállalati hitelnyilvántartó rendszerben - miután az eredetileg is teljes listás volt - nem történt érdemi változás.)

Mind a banki szakértők, mind a KHR-t kezelő BISZ Zrt. vezetése szükségesnek tartották, hogy a nagymértékben módosult KHR működéséről folyamatos legyen a konzultáció a szolgáltatás nyújtói és igénybevevői között. Ezért létrehozták a Bankszövetség KHR munkacsoportját, amelynek első ülésén érdemi döntés született az időközben módosításra került KHR törvény, minden érdekelt számára elfogadható bevezetési módjáról és határidejéről, valamint egyeztetés történt a KHR-beli adatok pontosságának fokozásáról, valamint a KHR-ből kapott hitelinformációk hasznosíthatóságának növeléséről.

Törvény a THM plafonról, a THM rendelet módosítása

2012 áprilisában lépett hatályba a THM plafon alkalmazását előíró törvény. Az uzsorás jellegű, magas kamatozású hitelezés tiltásáról már korábban is létezett jogszabály, de a tervezett szabályozás egységesen, minden hitelre a korábbinál jóval alacsonyabb, 30% körüli THM plafont írt volna elő. A Bankszövetség a döntéshozatali fórumoknál (a törvényelőkészítő NGM-nél, ill. a parlamenti bizottságokban) kifejtette, hogy a 30 %-os plafon ellehetetlenítené a fogyasztási hitelek nagy részét, mivel az uniós jogszabályban meghatározott THM mutató a rövid lejáratú, gyakoribb törlesztésű hitelekhez automatikusan magas THM értéket rendel. Ily módon megszűnhetne a folyószámlahitel, a hitelkártya és az áruhitel, amelyek az egyébként kívánatos belföldi fogyasztást segítik elő. A jogalkotó tudomásul vette a kifejtett érveinket és e hiteltípusokra magasabb THM plafont állapított meg.

Az EU THM-re vonatkozó irányelvének megváltozása miatt a hazai kormányrendeletet is módosítani kellett. A módosítás során az NGM figyelembe vette a Bankszövetség – hitelkártyával és folyószámla hitellel kapcsolatos – felvetéseit.

Tagbanki kezdeményezésre a Bankszövetség kérte a jogszabály előkészítésért felelős NGM-től a Hpt. előírás azon értelmezésének megerősítését, miszerint alapvetően a hitelnyújtásakor kell eleget tenni a THM hitelplafonról szóló szabályozásnak. Az NGM megerősítette, hogy a THM el-

sődleges szerepe valóban a hiteldöntést segítő előzetes tájékoztatás, ugyanakkor a szabályozás a bankok által felszámítható kamatokat, díjakat is korlátozni kívánta. Ennek megfelelően kamat/költség futamidő alatti változtatásakor a THM korlátozást is figyelembe kell venni.

PSZÁF ajánlások és rendeletek, adatszolgáltatás

A PSZÁF számos területen ajánlásokkal orientálja a bankok tevékenységét. Prudenciális elvárásokat rögzített például a kereskedési tevékenység során felmerülő működési kockázatok kezeléséről, illetve a mögöttes kitettségeknek a nagykockázat-vállalási szabályok értelmezése keretében történő kezeléséről szóló ajánlásaiban, s konzultációt folytatott a helyreállítási terv elkészítéséhez szolgáló módszertani útmutató tervezetéről. Az NGM-mel és az MNB-vel közösen koncepciót dolgozott ki az általános kockázati céltartalék Bázeli III szabályozással összhangban álló kezeléséről. Ezen túl módosult a hitelintézetek likviditási szintjének meghatározásáról, valamint devizapozícióbeli lejáratok összhangjának szabályozásáról szóló 366/2011. (XII. 30.) kormányrendelet, amelynek értelmében a jelzálog-hitelintézetek mérlegfedezeti mutatójának minimális szintje 0,1-ről 0,05-re változott. Ez utóbbi rendelethez 2012 januárjától új adatszolgáltatási kötelezettség is kapcsolódik.

A fogyasztóvédelmi célzatú PSZÁF ajánlások közül érdemes kiemelni az általános fogyasztóvédelmi alapelvekről, a panaszkezelési eljárásról, illetve a követeléskezelésről szólót. Fontos megjegyezni, hogy a Felügyelet a fogyasztótól is elvárja, hogy ésszerűen tájékozottan, az adott helyzetben elvárható figyelmességgel és körültekintéssel járjon el. Ajánlás született a fogyasztókkal kapcsolatos bánásmódról, illetve kézzel írt kölcsönzésekkel kapcsolatban is, valamint módszertani útmutató készült az internetbanki szolgáltatások biztonságáról.

Az Európai Bankhatóság vonatkozó ajánlása alapján ugyancsak elkészült és hatályba lépett a banki vezető állású személyek és munkavállalók javadalmazásával kapcsolatos felügyeleti adatszolgáltatásról szóló rendelet.

2012 fontos felügyeleti fejleménye a lakossági ügyfelek banki termékválasztását segítően, hogy a hiteltermékek és megtakarítási termékek után már a bankszámla termékekről is összehasonlítható módon lehívhatók a PSZÁF honlapján az adatok, ami mögött egy új rendszeres hitelintézeti adatszolgáltatás áll.

A Magyar Bankszövetség, illetve a tagbankok képviselői aktívan részt vettek a tervezetekre és adatszolgáltatásra vonatkozó konzultációban és általában érdemben sikerült befolyásolni a végleges szabályok tartalmát.

A PSZÁF (és az MNB) évente rendszeresen módosított adatszolgáltatási rendeleteinek véleményezése során hangsúlyoztuk, hogy az adatszolgáltatási kötelezettségek egyre nehezebben teljesíthető terhet jelentenek a szektor számára. Szükségesnek tartjuk, hogy minden új adatszolgáltatás teljesítésére három hónap felkészülési idő álljon a hitelintézetek rendelkezésére. Kérésünkre a Felügyelet elkészítette és átadta a jobb átláthatóság és a hibakeresés könnyítését szolgáló adattáblák közti összefüggések szabályait.

A SWAP állománnyal kapcsolatos MNB javaslat

Az MNB a 2011. év végi SWAP állomány bővülés okán 2012. év első negyedétől fokozottan vizsgálja a SWAP állományok bővülésének forintárfolyamra ható kockázatait. A jegybank a 2012.

áprilisi stabilitási jelentésében már utalt arra, hogy a kockázatok miatt esetlegesen szükségessé válhat a probléma szabályozás útján történő rendezése.

A jegybank a Bankszövetséget július végi rendkívüli, kibővített elnökségi ülésén tájékoztatta szabályozási kezdeményezéséről. Az MNB, bár jogszabály útján is rendezhetné a kérdést, elsősorban a bankszektor önszabályozása útján szeretné korlátok közé szorítani a SWAP állományok szintjét. Szabályozási limitként - ökonometriai modellekből végrehajtott számításokra hivatkozva - a mérlegen kívüli deviza nyitott pozíció korlátjául a mérlegfőösszeg 15%-át határozták meg.

A Bankszövetség, banki treasury szakértők bevonásával, több egyeztetést tartott a jegybanki szakértőkkel, melyen vitattuk a szabályozási kezdeményezés mögötti folyamatok hatásmechanizmusa jegybanki értékelésének és mérésének, valamint a limit javasolt szintjének megalapozottságát. A jegybank ragaszkodott álláspontjához és kialakította azt a kötelezettségvállalási nyilatkozatmintát, melynek bankok általi önkéntes aláírásával jönne létre a szektor önszabályozása. Ez csak az új limit alkalmazására javasolt 2 éves átmeneti időt tartalmazta, a banki szakértők további érveit érdemben nem mérlegelték.

4. AZ MBSZ KOMMUNIKÁCIÓS TEVÉKENYSÉGE

Az MBSZ kommunikációjának fő irányai és csatornái

A Magyar Bankszövetség az elmúlt évben továbbra is aktív kommunikációs tevékenységet folytatott, megjelenése a médiában folyamatos volt. Az év során mintegy 2250 megjelenéssel képviseltük a banki közösséget érintő témákat a médiumokban. Legnagyobb gyakorisággal az online sajtóban szerepeltünk, mintegy 1200 alkalommal, ezt követte a nyomtatott megjelenések száma körülbelül 670 esetben, és az elektronikus médiumokban való szereplés, hozzávetőleg 400 alkalommal. 2012-ben, a teljes év folyamán több mint 4500 megjelenéssel, illetve említéssel szerepeltünk a magyarországi médiumokban.

A közvélemény és a média érdeklődése a következő fontosabb kérdésekre összpontosult:

- Az első negyedév meghatározó témája volt a végtörlesztés és annak lebonyolítása, eredményei.
- Az árfolyamgát kibővített és meghosszabbított rendszere az egész év során kiemelt témaként jelent meg.
- Sok kérdés irányult a 90 napon túli késedelembe esett ügyfelek helyzetének kezelésére, a szociálpolitikai intézkedésekre, a kényszerintézkedésekre kijelölt ingatlanok sorsára, a Nemzeti Eszközkezelő Társaság működésének beindítására, annak feltételeire.

További témák voltak még:

- Az otthonvédelmi program, valamint az állami kamattámogatásos lakáshitel lehetőségek jogszabályi hátterének módosítása.
- A banki hitelek átlátható árazására és a THM-re vonatkozó új szabályozás.
- A nyári hónapokban az IG2 átállás, illetve az árfolyamgát II. eredményeinek folyamatos közreadása voltak a hangsúlyosak a kommunikációban.
- A pénzügyi tranzakciós illeték bevezetésének feltételrendszere, ennek várható kihatása a bankrendszerre, a bankok vállalati és lakossági ügyfeleire szintén tartós figyelmet generáltak. A tranzakciós illetékekkel kapcsolatban a Szövetség június végén két azonnali köz-

leménnyel reagált, majd folyamatosan jelezte szakmai észrevételeit az illeték kivetésével kapcsolatban. A bankok a tranzakciós illeték bevezetésével kapcsolatban a törvényi előírásoknak megfelelően 60 nappal a hatálybalépés előtt kötelesek voltak közzétenni megváltozó kondíciós listáikat. A Bankszövetség kommunikációja egyértelművé tette, hogy a lépésre jogszabályi előírások miatt volt szükség. A hitelintézetek saját üzletpolitikájuknak megfelelő mértékben és ütemezésben, de a jogszabályoknak megfelelően építik be árazásukba az illeték-terhet. A banki álláspontot erősítette a PSZÁF kommunikációja, amely egyértelművé tette: a bankoknak - a feltételek betartása mellett - jogukban áll az illeték áthárítása.

A Bankszövetség az Elnökség döntése alapján az év során két kommunikációs kampánnyal segítette az árfolyamgát népszerűsítését. A nyár közepén, sajtómegjelenéssel induló kommunikációt november 16. és december 2. között további sajtó hirdetések erősítették, majd célzott on-line médiában megjelentetett szakcikkekkel folytatódott a program. A kampány záró elemzése szerint a több mint 1 millió alkalommal megjelent hirdetésekkel és cikkekkel, összesen közel 430 ezer egyedi felhasználót értünk el. A jelentkezők aránya folyamatosan növekedett az érintett időszakban, december végére az árfolyamgátba jelentkezők száma meghaladta a 120 ezer főt. Kommunikációs szempontból az árfolyamgáttal kapcsolatos további feladatot jelentett a fizetési-könnyítő konstrukció meghosszabbításával kapcsolatos banki álláspont bemutatása.

Az év során a Szövetség immár hagyományos Sajtóklub-rendezvényeinek keretében adott rendszeres, személyes tájékoztatást a sajtó képviselőinek az aktuális kérdésekről, úgy mint devizahitelezési kérdések kezeléséről, az IG2 projekt kezdeti eredményeiről, vagy a szakmai tanulmánykötet megjelenéséről, amely a kétszintű bankrendszer újraalakulásának 25 éves évfordulójára született.

A tapasztalatok szerint a sajtó képviselői meghatározó pénzügyi véleményformálóként tekintenek a Bankszövetségre és annak képviselőire. Ez az új, átfogóbb kommunikációs kapcsolat nagyban megkönnyíti a szövetség üzeneteinek széles körű eljuttatását a nyilvánosság felé, s emellett csökkent a tagbankok kommunikációs osztályaira háruló megkereséseket.

A Magyar Bankszövetség 2012-ben egy tartalmában és formai elemeiben teljes körűen megújult honlappal jelentkezett. A megfrissült online felület újragondolt struktúrában segíti a honlap látogatóinak gyors, kényelmes tájékozódását a Szövetséget érintő kérdésekben, aktualitásokban. A modern elektronikus megjelenés egy átfogó arculati egységesítő program részeként valósult meg, melynek során a Bankszövetség újrafogalmazta arculati alapelemeit és azok alkalmazásának gyakorlatát.

Panaszos ügyek, tanácsadás

2012-ben is jelentős számú banki ügyfél megkeresés érkezett a Bankszövetségbe. Ezek egy része panaszos ügy volt, jellemzően bankok lakossági ügyfelei jelentkeztek problémáikkal, mint pl. törlesztési nehézségek, véleményük szerint indokolatlanul magas, elviselhetetlen törlesztő részek és terhek, a banki fogadókészség és megfelelő kommunikáció hiánya.

Más részük segítségkérés volt: banki dokumentumok, válaszok értelmezése, a probléma megoldás lehetőségeinek lehetősége, stb. Ebből az ügyfélkörből többen személyes meghallgatást kértek, egy részüket fogadtuk is. Sok olyan banki ügyfél is jelentkezett, aki a PSZÁF-tól panaszára választ, vagy érdemi választ nem kapott. Minden hozzánk forduló panaszos választ kapott.

Hitelintézeti Szemle

A Bankszövetség szerkesztésében az elmúlt évben is rendszeresen megjelent a Hitelintézeti Szemle. Szándékunk és törekvésünk az volt, hogy a folyóirat ne csak külső megjelenésében, hanem tartalmában is megújuljon. Figyelmet fordítottunk arra is, hogy a banki kérdésekkel foglalkozó Phd. hallgatók is publikációs teret kapjanak, ennek érdekében jelentettük meg a Szemle különszámát ilyen hallgatók tanulmányaival.

A fent említett kiadványokon túl a Bankszövetség tagokkal való szakmai kapcsolattartásának fontos további elemét jelentik a negyedévente készülő elemzések a világgazdaságról, a magyar gazdaságról és a bankrendszerről, melyeket rendszeresen megküldünk tag-bankjainknak.

A külső szervezetekkel tartott kapcsolatok terén feltétlenül említést érdemel a bíróképző akadémián tartott, pozitív visszhangot kiváltott bankszakmai nap, valamint az alapvető jogok országgyűlési biztosa hivatalával való együttműködés.

5. NEMZETKÖZI SZABÁLYOZÁS ÉS NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

5.1 Prudenciális szabályozás és felügyelet

A globális és európai szabályozó hatóságok - a korábbi évekhez hasonlóan - 2012-ben is a válság nyomán felszínre került szabályozási hiányosságokat igyekeztek orvosolni, s elvégezték a különböző politikai fórumokon megszületett döntések prudenciális szabályokba foglalását. Az alábbiakban nagy vonalakban áttekintjük az elmúlt év legfontosabb szabályozási fejleményeit, külön tárgyalva a globális és az európai kezdeményezéseket, röviden kitérve az Európai Bankhatóság tevékenységére, illetve az Európai Bankföderáció reakcióira.³

Globális szabályozás

A pénzügyi közvetítő rendszer globális szabályozásának két legfontosabb fóruma a Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB⁴), illetve a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság (BCBS)⁵.

A *Pénzügyi Stabilitási Tanács* tevékenységét 2012-ben jórészt a G20-ak által korábban meghozott döntések gyakorlatba való átültetése jellemezte. Az FSB a pénzügyi szabályozási reform eredményeiről októberben beszámolót készített a G20 pénzügyminisztereknek és jegybank elnököknek. A jelentés a következő területeket érintette: az árnyékbanki tevékenység szabályozásának és nyomon követésének (oversight) a megerősítése; a rugalmas pénzügyi rendszer kiépítése; a „too big to fail” (túl nagy, hogy bukni hagyjuk) probléma kezelése; az OTC derivatívák piacának a reformja; a globális jogi azonosítási rendszer kidolgozása; a pénzügyi válság során nyilvánvalóvá vált adathiány kezelése, a (nagy)banki kockázatok nyilvánosságra hozatalának a javítása; a hitelminősítő ügynökségekre támaszkodás csökkentése és a reformok feltörekvő és fejlődő gazdaságokra gyakorolt hatásának a vizsgálata.

³ A szabályozási fejlemények részletes tartalmi bemutatását lásd a negyedéves jelentéseink mellékleteiben.

⁴ Financial Stability Board

⁵ Basel Committee on Banking Supervision: Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság

A **Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság** tevékenységének egyik meghatározó vonala továbbra is a tőkekövetelmény és likviditás szabályozás finomítása, részleteinek a kimunkálása. Bár a Bazel 2.5-ként aposztrofált szabályozás jelentősen megemelte a kereskedési tevékenység, illetve az értékpapírosítás tőkekövetelményét, nem vállalkozott a keretek átfogó felülvizsgálatára. A BCBS ezt meghaladva 2012-ben konzultációt kezdett **a kereskedési könyv tőkekövetelményének mélyreható felülvizsgálatáról**. A javaslat a piaci kockázat kezelés szabályozásának az új kereteit állítja fel, számos specifikus intézkedéssel szigorítva a kereskedési könyv tőkekövetelményét. A válság során mutatott lehangoló teljesítmény miatt az **értékpapírosítási keretek felülvizsgálata** ugyancsak napirendre került. Az átfogó felülvizsgálat célja az értékpapírosítás tőkekövetelményének a prudensebbé és kockázat érzékenyebbé tétele, a külső minősítőktől való mechanikus függés enyhítése és a tőkekövetelményben jelenleg érvényre jutó szakadékhatas (cliff effect) enyhítése.

A likviditási előírások a Bazel III szabályozás fontos új elemét jelentik. Mindemellett a Bizottság a megegyezés során a likviditási szabályok számos részletének a kimunkálását későbbre halasztotta. Bár a bejelentés áthúzódott januárra, valójában még az elmúlt év kulcsfontosságú szabályozási eseményének tekinthető, hogy 2013 elején a Bázeli Bizottság illetékes testülete elfogadta **a likviditási fedezeti rátára (LCR)⁶ és a likviditásfigyelés eszközeire** vonatkozó végleges útmutatót. A felülvizsgált dokumentum módosítja a jó minőségű likvid eszközök (HQLA⁷) és a nettó készpénzkiáramlás definícióját. A bevezetés módosított ütemterve szerint a 2015-től kötelezően alkalmazandó LCR-nek kezdetben csak 60%-ot kell elérnie, majd - évente 10 százalékponttal növelve a követelményt - 2019-től kell teljesíteni a 100%-os szintet.

A Bazel III megállapodás további eleme a rendszerszempontról fontos bankok/intézmények kezelése. A rendszerkockázatot jelentő globális bankok (G-SIBs) kezelésére vonatkozó szabályok 2011. novemberi nyilvánosságra hozatala után a Bizottság a **rendszerkockázatot jelentő beföldi (domestic) bankok (D-SIBs) kezelési kereteit** is kidolgozta. A javaslat a megfelelő nemzeti diszkréció biztosításával lehetővé teszi az egyes joghatóságok strukturális sajátosságainak a figyelembe vételét. Ugyancsak a Bazel III szabályozás részeként a BCBS **közbenső szabályozást tett közzé a központi szerződő felekkel (CCPs⁸) szembeni kockázatok tőkekövetelményéről**, amely 2013. január 1-től lép életbe.

A fenti kiemelt témakörökön kívül a BCBS az elmúlt év során konzultációt folytatott

- a napon belüli likviditás menedzsment nyomon követéséről;
- a FOREX tranzakciók teljesítésével kapcsolatos kockázat kezelés felügyeleti útmutatójáról;
- a kockázatokra vonatkozó adatok hatékony aggregálásáról és a kockázatokra vonatkozó jelentésekről; valamint
- a nem központi szerződő feleknél elszámolt derivatív ügyletek margin (letéti) követelményéről.

A sztenderd alkotáson túl a Bázeli Bizottság fontos küldetésének tekinti a **Bazel III szabályok alkalmazása konzisztenciájának** a biztosítását. A bevezetési folyamat segítésére a Bizottság egy értékelési programot hagyott jóvá, amely áttekinti a szabályok alkalmazását és jelentést készít az implementálásról. Az értékelés három szinten történik: elsőként a szabályok határidőre történő bevezetését, majd az elfogadott szabályok tartalmi konzisztenciáját vizsgálják. A harma-

⁶ Liquidity Coverage Ratio: Likviditási Fedezeti Ráta

⁷ high-quality liquid assets

⁸ central counterparties

dik lépésben azt tekintik át, hogy a kockázati súlyok számítása megfelel-e Bázeli III előírásoknak. Egyelőre a második szintű értékelésnél tartanak és félévente (áprilisban és októberben) közzéteszik az egyes joghatóságokra vonatkozó értékeléseket, melyek az alkalmazási körre, az átmeneti rendelkezésekre, a tőke definíciójára, a minimális tőkekövetelményekre, a felügyeleti felülvizsgálatra, a közzétételi követelményekre, a likviditási sztenderdekre, az áttételi rátára, valamint a D-SIBs szabályok alkalmazására is kiterjednek.

A Bizottság az elmúlt év októberében az Európai Unióra, Japánra és az USA-ra vonatkozóan előzetes jelentést készített a Bázeli III szabályozás konzisztens bevezetéséről, melynek megállapításait az Európai Bizottság számos ponton vitatta.

A **Bázeli szabályok USA-beli bevezetésében** fontos előrelépést jelent, hogy 2013. január 1-től életbe lépnek a Bázeli 2.5 előírások, melyek átvételét az USA belső szabályozása (Dodd-Frank törvény) mindeddig hátráltatta. Ezzel szemben az USA szabályozó hatóságai november 9-én közös sajtóközleményben jelentették be a Bázeli III szabályozás - ugyancsak 2013. január 1-re tervezett bevezetésének - a bevezetési határidő megjelölése nélküli elhalasztását, miközben hangsúlyozták elkötelezettségüket a nemzetközi egyezmény betartása mellett.

Prudenciális szabályalkotás az Európai Unióban

Tőkekövetelmény és likviditásszabályozás: CRR/CRD4

Az európai prudenciális szabályozás fókuszában az elmúlt évben végig a tőkekövetelmény- és a likviditás szabályozásáról szóló Bázeli III egyezmény implementálása - a CRR/CRD4- állt. A Bizottsági javaslat 2011. júliusi megjelenését követően a parlamenti rapportőr 2011. decemberben tette közzé előzetes jelentését, míg 2012 első felében a dán elnökség több kompromisszumos javaslatot terjesztett elő, egyre nagyobb teret engedve a tagállami diszkrécióknak. Ennek ellenére nem sikerült elérni az eredetileg kitűzött, az év első felében történő elfogadást, sőt a ciprusi elnökség alatt sem jutottak megegyezésre. Így a téma a 2013 első félévi ír elnökség alatt is elsődleges prioritás marad. A Bizottság és a Parlament továbbra is az egységes európai szabálykönyv (Single Rule Book) mellett foglal állást, míg a Tanács a tagállamok közötti kompromisszum elérése érdekében a rugalmas megközelítést, a tagállamoknak nagyobb mozgásteret adó megoldást támogatja. A dán elnökség „rugalmassági csomag”-nak nevezett javaslata a bevezetési időpont túl a rendszerkockázati puffer (többletartalék) előírást és a makroprudenciális intézkedéseket érintően adott volna többletjogosítványokat a tagállamoknak az egységes európai szabálykönyvvel szemben.

A tőkekövetelmény szabályozásra vonatkozó tárgyalások⁹ a 2013 első felében soros ír elnökség is elsődleges prioritásúként kezeli és az első negyedévben le kívánja zárni az egyeztetéseket. Az ennek elősegítésére készített konszolidált szövegjavaslat már tartalmazza a ciprusi elnökség alatt elért kompromisszumokat. A bankok szempontjából előnyös megegyezésre jutottak a kisebbségi érdekeltségek kezelését és a KKV hitelezést érintően. Előnyös, de tovább javítható javaslat alakult ki a kereskedelemfinanszírozásra vonatkozóan, míg egyértelműen korrekcióra szorul a halasztott adóeszközök kezelése. Az Európai Bankföderáció által kiemelten kezelt témakörökben előnytelen a tőkéből való levonásokra (szoftverek kezelésére), illetve a nem teljesítéskori veszteség (LGD) plafonra vonatkozó javaslat. Nincs egyetértés a rugalmassági csomag, a hitelérték kiigazítás (CVA¹⁰), a prudenciális szűrők, a Bázeli I korlát alkalmazása, az áttételi ráta

⁹ Három oldalú egyeztetés a Parlament, a Tanács és a Bizottság részvételével.

¹⁰ Credit Valuation Adjustment

nyilvánosságra hozatala, valamint a központi kormányzatokkal, központi bankokkal szembeni követelések súlyozása tekintetében. Szintén nyitott a likviditásra vonatkozó szabályozás, amelyet felülvizsgálnak a BCBS dokumentum alapján.

A hitelintézetek és befektetési vállalkozások helyreállítási és válságrendezési kereteit szabályozó direktíva (BRRD¹¹)

Globális és európai szinten egyaránt több éve napirenden van a pénzügyi intézmények - mindelelőtt a bankok - válságkezelésének a szabályozása. Így az FSB 2011. októberi alap- dokumentumának megjelenését követően június 6-án az Európai Bizottság is közre adta a hitelintézetek és befektetési vállalkozások helyreállítási és válságrendezési kereteit szabályozó direktíva tervezetét, a melynek előírásait - a tőkekövetelmény szabályozás alkalmazási köréhez igazodva - valamennyi hitelintézetre és befektetési vállalkozásra alkalmazni kell, függetlenül azok méretétől és tevékenységétől.

Az új válságkezelési szabályozás célja, hogy egységes és hatékony felhatalmazást, illetve eszközöket adjon a hatóságok kezébe a bankválságok rendezésére, lehetőség szerint az adófizetők pénzének a felhasználása nélkül. A végső cél, hogy a bankok esetleges csődje a jövőben ne veszélyeztesse a pénzügyi stabilitást és minimálisra csökkenjen a fertőzés kockázata. A speciális bankválság kezelési keretek a szokásos fizetéseképtelenségi eljárásokkal szemben a hatóságoknak olyan eszközök és technikák alkalmazását teszik lehetővé, amelyek figyelembe veszik a banki sajátosságokat; és így biztosítják a betétesek védelmét és a szolgáltatás folytonosságát. A javasolt válságkezelési keretekben a helyreállítási és válságrendezési tervek¹², a hatóságok korai beavatkozási lehetőségének a kiszélesítése, a válságrendezési hatóságok, valamint a válságrendezési alapok kiemelt szerepet kapnak. Külön is említést érdemel a válságkezelés adósságleíró eszköze (debt write-down tool) illetve „bail in” mechanizmusa, amelyről a Bizottság a direktíva megjelentetését megelőzően technikai konzultációt tartott. A kötelező adósságleírás célja a gyengélkedő pénzügyi intézmény stabilizálása adófizetői pénzből való kimentés (public bail out) nélkül, a hitelezők pénzének a felhasználásával.

Az irányelvet érintően az Európai Parlament több mint 1600 módosítási javaslatot nyújtott be az ECON-nak. 2013. januárban megjelent az ír elnökség kompromisszumos szövegjavaslata. A három fél közös szándéka, hogy a BRRD-t illetően még 2013 júniusa előtt megegyezésre jussanak. A helyreállítási és válságrendezési direktíva elfogadását követően, a bankunió elemeként fontos feladat lesz az egységes válságkezelési rendszer (Single Resolution Mechanism (SRM)) kialakítása.

Európai Bankunió létrehozására irányuló törekvések

Az Európai Bankunió (European Banking Union (EBU)) létrehozásának szándékát a Bizottság a nyár elején a BRRD tervezetével egy időben hozta nyilvánosságra. A Bankunió 4 pillérre - az egységes (single) EU felügyeletre (SSM¹³), az egységes EU betétbiztosítási rendszerre, a közös válságrendezési hatóságra és a közös válságrendezési alapra, valamint az egységes európai szabálykönyvre - épül. Az EBU megteremtésének az első lépése az egységes bankfelügyelet létreho-

¹¹ Bank Recovery and Resolution Directive

¹² Recovery and Resolution Plans (RRPs)

¹³ Single Supervisory Mechanism

zása. Az EBU létrehozására szeptemberben a Bizottság egy átfogó javaslatcsomagot tett közzé, amely tartalmazza a bankunió megvalósítását célzó úttervet, a hitelintézetek prudenciális felügyeletének a jogkörét az Európai Központi Bankra átruházó rendeletet és az Európai Bankhatóság (EBA¹⁴) létrehozását szabályozó rendelet módosítását. A javaslatok értelmében az euró zónában (a résztvevő tagállamokban) alapított hitelintézetek prudenciális felügyelete az Európai Központi Bank hatáskörébe kerül.

Az euró zónán kívüli tagállamok dönthetnek az egységes felügyeleti rendszerben való részvételükről. Az egyeztetések során a koncepció úgy módosult, hogy az euró zóna valamennyi bankjának végső felügyeletét az EKB látná el, de a kevésbé jelentős (szignifikáns) bankok gyakorlati felügyeletét a tagországi hatóságok végeznék. Az egységes európai szabálykönyvvel ellentétben az a megállapodás, hogy az első tervekben az egységes felügyeletet ellátó EKB-hez rendelt makroprudenciális rugalmasságra vonatkozó döntési hatáskört mégis a tagállamok kapnák. Az eredeti tervekhez képest az SSM hatályba lépését is későbbre tolták. A vonatkozó szabályokról a háromoldalú tárgyalások már karácsony előtt megkezdődtek, s a végső szöveget illetően még az első negyedévben szeretnék egyetértésre jutni.

Egyéb szabályozási fejlemények

A pénzügyi válság nagybanki csődjeinek (a nagybankok állami kimentésének) a megismétlődését egyes szabályozói törekvések oly módon is el kívánják kerülni, hogy korlátoznák az intézmények méretét/ tevékenységi körét. Miután 2011-ben mind az USA mind az Egyesült Királyság lépéseket tett az említett irányba, a probléma az Európai Unióban is napirendre került. Erkki Liikanen, finn jegybank elnök vezetésével magas szintű szakértői bizottság (HLEG¹⁵) alakult, amely **az európai bankszektor szerkezeti reformjának a vizsgálatát** kapta feladatul. A szeptemberben nyilvánosságra hozott Liikanen jelentés 5 kérdéskörben fogalmazott meg szabályozói javaslatokat:

1. A kereskedési tevékenységek bizonyos összehatár fölötti kötelező leválasztása,
2. A helyreállítási és válságrendezési tervekben lefektetett feltételek alapján további tevékenységek leválasztása,
3. A bail-in célzott használata,
4. A kereskedési eszközök és az ingatlanhitelek tőkekövetelményének a felülvizsgálata,
5. A vállalatirányítás javítása.

A fenti fő prudenciális szabályozási irányokon túl - az FSB-hez igazodva - a Bizottság az árnyékbanki tevékenység szabályozásával is foglalkozott. A pénzügyi konglomerátumok direktíva (FICOD) felülvizsgálata és a hitelminősítő ügynökségekről szóló 1060/2009/EK rendelet módosítása úgyszintén terítékre került.

Az Európai Bankhatóság tevékenysége

Az Európai Bankhatóság működésének második teljes évében is a munkatervében megfogalmazott prioritásokat követte. Az EBA - a rá vonatkozó uniós rendelet szerint - vezető szerepet játszik a szabályozásban, az egységes európai szabálykönyv kidolgozásában. Ez a tevékenység

¹⁴ European Banking Authority

¹⁵ High Level Expert Group

2012-ben jórészt a CRR/CRD4 keretekbe illeszkedő, **kötelező technikai sztenderdek** (BTS¹⁶) kidolgozását jelentette. (A CRR/CRD4 elfogadásának a késése miatt értelemszerűen az EBA sztenderdek véglegesítése is késik.) Ennek megfelelően az EBA **konzultációt folytatott** a saját tőkére, a központi szerződő felek (CCPs¹⁷) tőkekövetelményére, a hitelérték kiigazítási (CVA) kockázatra, a hitel kockázat kiigazítás (CRA¹⁸) számítására és a prudens értékelésre vonatkozó **szabályozói technikai sztenderdekről**; illetve a nagykockázatok jelentésére valamint az adatpont modellre vonatkozó, a saját tőkével kapcsolatos nyilvánosságra hozatali követelményeket, a likviditási mutatók felügyeleti jelentési követelményeit és az áttételi ráta felügyeleti jelentési követelményeit meghatározó **végrehajtási technikai sztenderdekről**. Mindezen kívül konzultáció volt a szövetkezetek tőkéjére vonatkozó technikai sztenderdről, a hitelintézetek vezető tisztviselőinek és igazgatósági tagjainak az alkalmasságának az értékeléséről, illetve a pénzügyi konglomerátumok tőkeszámítási módszereinek az alkalmazásáról. Az EBA vitaanyagot adott ki az EMIR¹⁹-rel kapcsolatos technikai sztenderdekről, valamint a helyreállítási tervek sablonjáról és workshop-ot tartott a felügyeleti jelentési sztenderdekről. **Útmutatók** jelentek meg a javalmazási gyakorlatokkal kapcsolatos adatgyűjtéshez, a működési kockázat fejlett mérési módszeréhez, a stressz VaR-hoz, az IRC²⁰-hez, valamint a vezető testületek és egyéb kulcs tisztviselők alkalmasságának az értékeléséhez.

Az EBA a Bizottság kérésére értékelte a KKV-k CRR/CRD4-ben való kezelésére vonatkozó javaslatokat és véleményt adott a Liikanen Bizottság európai bankszektor szerkezeti átalakítására vonatkozó javaslatairól.

Felügyeleti (oversight) szerepkörében az EBA nyomon követi az EU bankok és az EU bankrendszer kockázatait. Így értékeléseket adott közre az európai bankok feltőkésítéséről, illetve két jelentést is készített a Bázeli III szabályozás monitoringjáról. A Bankhatóság fontos feladata, hogy erősítse és koordinálja az anya és fogadó országok hatóságainak együttműködését **a felügyeleti kollégiumokban**.

Az Európai Bankföderáció (EBF) és az IBFed21 lobbitevékenysége

Az EBF lobbitevékenysége a dolog természetéből fakadóan szorosan kapcsolódik a globális és európai jogalkotási folyamathoz. A Föderáció valamennyi fontos konzultációban partner, s a bankszektort érintő minden lényeges eseménynél hallatja hangját. Az uniós konzultációkban az EBF általában közvetlenül vesz részt, de előfordul, hogy az EBIC²² keretein belül más iparági

¹⁶ Binding Technical Standards (BTS): A kötelező technikai sztenderdek az egységes európai szabálykönyv létrehozásának fontos eszközei. A sztenderdeknek két fajtája van: a szabályozói technikai sztenderd (Regulatory Technical Standards (RTS)) és a végrehajtási technikai sztenderd (Implementing Technical Standards (ITS)).

¹⁷ Central counterparties

¹⁸ credit risk adjustments

¹⁹ European Market Infrastructures Regulation

²⁰ IRC (Incremental risk capital charge): a járulékos nem-teljesítési és migrációs kockázat általános elnevezése

²¹ International Banking Federation: Nemzetközi Bankföderáció, tagjai az Amerikai USA Bankszövetség, az Ausztrál Bankszövetség, a Kanadai Bankszövetség, a Kínai Bankszövetség, az Európai Bankföderáció, az Indiai Bankszövetség, a Japán Bankszövetség, a Koreai Bankföderáció, az Orosz Bankszövetség és a Dél-Afrika Bankszövetség.

²² European Banking Industry Committee

érdekvédelmi szervezetekkel közös véleményt képvisel. A globális konzultációkban az EBF jellemzően az IBFed közvetítésével jeleníti meg az európai bankok érdekeit.

A prudenciális szabályozás horizontján az EBF is a CRR/CRD4 szabályozás megalkotásában való részvételt tekintette legfontosabb feladatának. A Föderáció még 2011 végén kijelölte magas prioritású témaköreit (top ten priorities), amelyeket a különböző európai intézményekkel folytatott egyeztetések során hangsúlyosan képviselt. Az EBF minden alkalmat megragadott az egységes európai szabálykönyv támogatására. Külön is felhívta a figyelmet az exporthitel finanszírozás nem megfelelő kezelésének a világgazdasági hatásaira, valamint az eladásra szánt portfólió adekvát szabályozására. Felvetette a szabályozás bevezetésének az elhalasztását és sajtóközleményben üdvözölte fedezeti rátával kapcsolatos döntéseket. A CRR/CRD4 bevezetésének elősegítésére az EBF Bankfelügyeleti Bizottsága Kockázat értékelési munkacsoportot alakított, amelynek feladata a hitelkockázat mérésével kapcsolatos módszertani problémák megvitatása, a minél pontosabb kockázati súlyozás elősegítése. A munkacsoport elsőként a lakossági jelzáloghiteltelezésben használt kockázati súlyozást vizsgálta, amelyről elemző tanulmányt készített.

Az EBF üdvözölte a Bankunió létrehozását, e kérdésnél is alapfeltételként tekintve az egységes európai szabálykönyv alkalmazását. A helyreállítási és válságrendezési kereteket szabályozó direktíva esetében ugyancsak a minél egységesebb eljárásrendszert támogatja. A Liikanen Bizottság tevékenységének a nyomon követésére alkalmi munkacsoportot (Task Force) alakított, s proaktív módon próbálja megakadályozni a kereskedési tevékenység kötelező leválasztását, az univerzális bankmodell ellehetetlenítését. Az árnyékbanksági tevékenység szabályozásával kapcsolatos EBF álláspontot a Bankfelügyeleti és a Tőkepiaci Bizottság jelöltjeiből álló TF dolgozza ki. A szabályozási fejleményekhez alkalmazkodva a SIFI munkacsoport makro-prudenciális felügyeleti munkacsoporttá alakult át.

Az EBF a Bázeli Bizottság a kereskedési könyvi szabályozás felülvizsgálatára, illetve a D-SIBs szabályozási keretek kialakítására indított konzultációjának is aktív résztvevője volt, s valamennyi EU Bizottság és EBA által meghirdetett konzultációban is írásos véleményt nyilvánított.

A G20-ak los cabosi találkozója megelőzően az **IBFed** levelet írt a Pénzügyi Stabilitási Tanácsnak az általa koordinált szabályozói reformprogrammal kapcsolatban. A levél sürgette a hatékony válságrendezési rezsimek létrehozását, s aláhúzta, hogy a futószalagon készülő szabályozások esetében fennáll az inkonzisztencia és a káros egymásra hatás veszélye. Az IBFed a területen kívüli jogalkotás veszélyeire is felhívta a figyelmet. Ezen túl említést érdemel még a BCBS tőkére vonatkozó közzétételi követelményekről, a pénzügyi konglomerátumok felügyeletének az alapelveiről, a belső ellenőrzésről, valamint a napon belüli likviditás menedzsment nyomon követéséről szóló konzultációjában való IBFed részvétel; és az FSB értékpapír-kölcsönzési és a repo ügyleteket érintő konzultációjában adott IBFed válasz.

5.2 Néhány egyéb szabályozási fejlemény

Az EBF Pénzforgalmi Bizottsága (Payment System Committee)

A Bizottság több alkalommal is foglalkozott az év legfontosabb jogi eseményével, az ún. „SEPA végdátumra” vonatkozó szabályozás megszületésével. Ennek értelmében az €-zóna tagországaiban 2014 februárjától lesz kötelező a SEPA (egységes uniós szabályrendszer) alkalmazása az átutalásokra és beszedésekre, míg a nem €-zóna országokra 2016 novemberétől érvényes a rendelet. Magyarországot közvetlenül nem érinti a szabályozás, mivel a rendelet csak akkor írja elő egy szolgáltatóra kötelezően a SEPA szabályok betartását, ha a bank azokat már alkalmazza a

belföldi € fizetésekre. Közvetett módon azonban lényeges a változás, hiszen 2014-től a magyar vállalkozások legfontosabb európai partnerei már ezt az új fizetési szabályt alkalmazzák, és a magyar bankoknak fel kell készülniük az új helyzetre, az új ügyféligények kezelésére. A legnagyobb pénzforgalmú bankokat tömörítő Magyar SEPA Egyesület hangsúlyos módon foglalkozik e kérdéskörrel.

A Bizottság másik kiemelt tevékenysége a Pénzforgalmi Irányelv (PSD) felülvizsgálata. A különböző uniós hatóságokkal közösen végzett munka alapvetően a szabályozás 5 évvel ezelőtti megszületése óta megjelent új pénzforgalmi tevékenységeket, trendeket elemzi, valamint azt vizsgálja, hogy ezek közül melyeket szükséges a hatályos szabályozás keretei közé – lehetőleg versenysemleges és a technikai fejlődést nem gátló módon – beépíteni. A Bankszövetség Pénzforgalmi munkacsoportja is eljuttatta álláspontját az EBF Bizottságához, amelyben nyomatékkal javasoltuk a bankkártyára és a többi elektronikus csatornára vonatkozó felelősségi szabályok eltérő módon való kezelését.

Az EBF Lakossági Bankszolgáltatások Bizottsága (Consumer Affairs Committee)

A Bizottság meghatározó feladata a készülő jelzálog-hitelezési irányelv uniós szintű egyeztetése volt. A legmagasabb szintű, háromoldalú (EU Parlament, EU Tanács, EU Bizottság) tárgyalásokon - a hosszabb ideje tartó előkészítés ellenére – lényeges alapkérdések is napirenden voltak: milyen hiteltípusokra terjedjen ki a szabályozás (pl. lakáscélú vagy jelzálog fedezetű, már meglévő, vagy a hitelből felépítendő lakóingatlant finanszírozó), milyen szabályozás érvényesüljön a hitelközvetítőkre, milyen mértékben korlátozhatják a felelős hitelezési magatartást az erős fogyasztóvédelmi előírások.

Az EBF lobbitevékenysége során el kívánta érni, hogy

- a leendő jelzáloghitelezési irányelv a lehető legkisebb mértékben térjen el a már bevált Fogyasztási Hitelezési Irányelv (CCD) szerkezetétől, problémakezelési módjától,
- ne kelljen a bankoknak indokolniuk a hitelkérelmek elutasítását (mivel ez megnyithatja az utat a perek előtt, ill. a versenytársak előtt kiismerhetővé teszi a banki hitelértékelési módszereket), ill.
- ne legyen a bank feladata, hogy megítélje, ügyfelének melyik hiteltermék felelne meg a legjobban (a döntési felelősséget nem szabad átvállalni az adóstól).

Az irányelv elfogadása 2013-ra húzódott át.

A Bizottság másik fontos munkaterülete a bankszámlákkal kapcsolatos uniós szabályozás figyelemmel kísérése volt. Bár az európai bankok – az EU hatóságok kezdeményezésére – e területen már két sikeres önszabályozást (bankszámla-váltás, alapszámla nyújtása) is megvalósítottak, az EU Bizottsága nem kielégítő módon működőnek ítélte a bankok ez irányú tevékenységét. Ennek megfelelően várhatóan uniós szabályozás (irányelv, vagy/és rendelet) születik a bankszámlákról. A magyar bankközösség – az uniós bankokhoz hasonlóan – sikeres önszabályozást teljesített, ezért törekedni kell, hogy a készülő EU-s szabályok a lehető legkisebb mértékben térjenek el a már megvalósított önszabályozások alapelveitől.

5.3 Részvétel az Európai Bankföderáció tevékenységében

A Magyar Bankszövetség aktívan részt vett az Európai Bankföderáció különböző testületeinek munkájában, így a végrehajtó bizottság, a szakértői bizottságok és munkacsoportok ülésein. Az itt kapott információk hasznosak voltak a banki közösség számára, naprakész jelzéseket adtak az Európai Unió bankszektorra érintő döntéseinek előkészítéséről, a különböző direktívákról és az azokkal kapcsolatos bankföderációs álláspontokról. Aktív részvételünket az EBF is méltányolta, ennek is volt köszönhető, hogy egyedi, magyar vonatkozású kérdéseinket minden alkalommal felkarolták (például: az EU országokban alkalmazott vagy bevezetésre szándékozott banki különadók, pénzügyi tranzakciós illetékek helyzete).

5.4 Regionális együttműködés: Kapcsolatfelvétel a visegrádi országokkal, a szerb bankszövetséggel, ukrán meghívás

Az Európai Bankföderáción belül, a hasonlóságok miatt az MBSZ együttműködésre törekszik a lengyel, a cseh és a szlovák bankszövetségekkel. Az említett országok pénzügyi közvetítő rendszerei, bankrendszeri struktúrája, tulajdonosi háttere sok jellemzőjében azonos, ezért hasznos és célszerű az említett országok bankszakmai tapasztalatainak, nézőpontjának egyeztetése, valamint a harmonizált európai szintű érdekképviselés, és az álláspontok stratégiai összehangolása. A visegrádi típusú együttműködés ezen célokat kívánja elősegíteni. 2012-ben több alkalommal folytattunk egyeztetést a nevezett országokkal, két alkalommal személyes, egész napos véleménycseré történt Pozsonyban, majd Prágában.

Az EBF tagságán belül szintén előre mutató az együttműködés lehetősége a szomszédos országok közül a társult EBF tag Szerb Bankszövetséggel. Kétoldalú szakmai egyeztetésünk 2012. március 8-9-én valósult meg Belgrádban.

Az Ukrán Nemzeti Bank Akadémiájának meghívására a Magyar Bankszövetség két előadással képviseltette magát az Akadémia immár hetedszer megrendezésre kerülő, „Nemzetközi verseny a bankszektorban: Elmélet és Gyakorlat” című konferenciáján.

6. A SZERVEZETI ÉLET FONTOSABB ESEMÉNYEI

Változások az Elnökségben és a tagságban

A 2012 áprilisi Testületi ülés elnökségi taggá választotta Radován Jelasityot, az ERSTE Bank elnök-vezérigazgatóját és Heinz Wiednert, a Raiffeisen Bank vezérigazgatóját.

2012 novemberében lemondott a Bankszövetség elnöke, Patai Mihály, ennek következtében az elnökség vezetését ügyvezető elnökként az alelnök, Gyuris Dániel látta el. Bankvezetői tisztségének megszűnése miatt elnökségi tagságáról év közben lemondott Erdei Tamás és Dr. Balázs László, majd 2013 elején Harmati László.

Az Etikai Bizottság elnöke a nyugállományba vonult Pulai Miklós helyett az MNB Monetáris Tanácsának tagja Dr. Gerhard Ferenc lett.

A kétszintű bankszektor 25. évfordulója

A kétszintű bankrendszer megalakulásának negyedszázados évfordulóját a Magyar Bankszövetség méltó módon szándékozta megünnepelni. Ebből az alkalomból készült el és került kiadásra a „Negyed százados a magyar bankrendszer – Múlt – Jelen – Jövő” című tanulmánykötet. A kötet 15 tanulmányt tartalmaz, szerzői a magyar bankok vezető elemzői és a Bankszövetség munkatársai. Az elemzések tudományos igényességgel adnak képet a mai bankrendszer legfontosabb kérdéseiről, működési feltételeiről. Reményeink szerint ezek az írások nemcsak a jelennek, hanem a jövőnek is szólnak.

Az évforduló alkalmából a bankvezetők hagyományos karácsonyi vacsoráján a Magyar Bankszövetség Aranykaptár Életmű Kitüntetését kapta Erdei Tamás, aki eddig a leghosszabb ideig volt elnöke a Bankszövetségnek, további kitüntetést kaptak azok az egykori bankvezetők, akik az 1987 január 1-jén megalakult bankok vezérigazgatói voltak: Beszédes Antal, Demján Sándor, Hegedűs Oszkár és Dr. Kiss Pál.

Külföldi Bankár Klub

A külföldi állampolgárságú bankvezetők a Bankszövetség szervezeti rendje szerinti információk, valamint a hivatalos döntés előkészítési folyamatban való részvételük mellett pozitívan értékelték a Külföldi Bankár Klub rendezvényeit. 2012-ben a Klub vendég előadója a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének elnöke, valamint a Nemzetgazdasági Minisztérium államtitkára és a Magyar Nemzeti Bank elnökhelyettese volt.

Kitüntetések

A 2012. évi Testületi Ülésen került sor először az újonnan alapított Magyar Bankszövetség Aranykaptár Díj átadására. A díj azon banki, illetve külső szakértők munkájának elismerésére szolgál, akik kiemelkedő módon járultak hozzá a Bankszövetség tevékenységéhez. A 2012-es évben a díjat az alábbi kollégák kapták:

- Prágay István (GIRO Zrt.)
- dr. Szabó Ildikó (MKB)
- Török Zoltán (Raiffeisen)
- Tuboly Zoltán (OTP)

Az Elnökség munkáját magas szakmai színvonalon támogató Dr. Balázs László tisztségéről való lemondását követően Aranykaptár Emlékérmeket kapott.

A negyedszázados évforduló alkalmából kitüntetettek a jubileumi tájékoztató részben vannak megnevezve.

Új munkacsoportok, munkacsoporti tisztségek

A Jogi munkacsoporton belül **adatvédelmi al-munkacsoport** alakult 2012. júliusban. A munkacsoport fő feladata, tevékenysége a hazai és európai uniós adatvédelmi jogi szabályozás figyelemmel kísérése, javaslatok megfogalmazása, a versenyjog vonatkozó rendelkezései tiszteletben tartásával a legjobb banki gyakorlatok kialakítása. A munkacsoport a banki adatvédelmi felelő-

sők és adatvédelmi iránt érdeklődő banki jogászok, compliance szakértők, IT szakértők konzultatív fóruma. A munkacsoport elnökének a tagok dr. Baki József főosztályvezetőt, az FHB Bank adatvédelmi felelősét választották. A munkacsoport további ülésein az ügynökök nyilvántartásának adatvédelmi kérdését, az info-törvény módosításának szükségességét és egy ágazati szakmai eljárásrend kidolgozásnak előkészületeit vitattuk meg.

Munkacsoporti tisztségek változása

1. Bankbiztonsági munkabizottság: Jakab Péter elnök, újraválasztás
2. Humán és Fizikai Biztonsági Munkacsoport: Fialka György mcs-vezető , újraválasztás
3. IT Biztonsági Munkacsoport: Pávlicz György mcs-vezető, megválasztás